

VÝVOJ EKONOMIKY ČESKÉ REPUBLIKY

1. až 3. čtvrtletí 2021

souhrnná data o České republice

Praha, 16. 12. 2021

Kód publikace: 320193-21

Č. j.: CSU-013204/2021-01

Pořadové číslo v roce: 3

Zpracoval: odbor Kancelář předsedy

Ředitel odboru: Egor Sidorov, Ph.D.

Kontaktní osoba: Karolína Zábojníková, e-mail: karolina.zabojnikova@czso.cz

Zajímají vás nejnovější údaje o inflaci, HDP, obyvatelstvu, průměrných mzdách a mnohé další? Najdete je na stránkách ČSÚ na internetu: www.czso.cz

KONTAKTY V ÚSTŘEDÍ

Český statistický úřad | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 051 111 | www.czso.cz

Oddělení informačních služeb | tel.: 274 052 304, 274 052 451 | e-mail: infoservis@czso.cz

Prodejna publikací ČSÚ | tel.: 274 052 361 | e-mail: prodejna@czso.cz

Evropská data (ESDS), mezinárodní srovnání | tel.: 274 052 347 | e-mail: esds@czso.cz

Ústřední statistická knihovna | tel.: 274 052 361 | e-mail: knihovna@czso.cz

INFORMAČNÍ SLUŽBY V REGIONECH

Hl. m. Praha | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 052 673, 274 054 223
e-mail: infoservispraha@czso.cz | www.praha.czso.cz

Středočeský kraj | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 054 175
e-mail: infoservisstc@czso.cz | www.stredocesky.czso.cz

České Budějovice | Žižkova 1, 370 77 České Budějovice, tel.: 386 718 440
e-mail: infoserviscb@czso.cz | www.cbudejovice.czso.cz

Plzeň | Slovanská alej 36, 326 64 Plzeň, tel.: 377 612 108, 377 612 145
e-mail: infoservisplzen@czso.cz | www.plzen.czso.cz

Karlovy Vary | Závodní 360/94, 360 06 Karlovy Vary, tel.: 353 114 529, 353 114 525
e-mail: infoserviskv@czso.cz | www.kvary.czso.cz

Ústí nad Labem | Špálova 2684, 400 11 Ústí nad Labem, tel.: 472 706 176, 472 706 121
e-mail: infoservisul@czso.cz | www.ustinadlabem.czso.cz

Liberec | nám. Dr. Edvarda Beneše 585/26, 460 01 Liberec 1, tel.: 485 238 811
e-mail: infoservislbc@czso.cz | www.liberec.czso.cz

Hradec Králové | Myslivečkova 914, 500 03 Hradec Králové 3, tel.: 495 762 322, 495 762 317
e-mail: infoservis hk@czso.cz | www.hradeckralove.czso.cz

Pardubice | V Ráji 872, 531 53 Pardubice, tel.: 466 743 480, 466 743 418
e-mail: infoservispa@czso.cz | www.pardubice.czso.cz

Jihlava | Ke Skalce 30, 586 01 Jihlava, tel.: 567 109 062, 567 109 073
e-mail: infoservisvys@czso.cz | www.jihlava.czso.cz

Brno | Jezuitská 2, 601 59 Brno, tel.: 542 528 115, 542 528 200
e-mail: infoservisbrno@czso.cz | www.brno.czso.cz

Olomouc | Jeremenkova 1142/42, 772 11 Olomouc, tel.: 585 731 516, 585 731 511
e-mail: infoservisolom@czso.cz | www.olomouc.czso.cz

Zlín | tř. Tomáše Bati 1565, 761 76 Zlín, tel.: 577 004 932, 577 004 935
e-mail: infoservis-zl@czso.cz | www.zlin.czso.cz

Ostrava | Repinova 17, 702 03 Ostrava, tel.: 595 131 230, 595 131 232
e-mail: infoservis_ov@czso.cz | www.ostrava.czso.cz

Obsah

1. Shrnutí	4
2. Souhrnná výkonnost	5
3. Výkonnost odvětví	9
4. Vnější vztahy	16
5. Ceny	18
6. Trh práce	23
7. Měnové podmínky	28
8. Státní rozpočet.....	30

Zdroje dat v celé analýze: ČSÚ, MF ČR, ČNB, MPSV, ČSSZ, Eurostat, propočty ČSÚ.
Poslední informace uváděné v této publikaci pocházejí ze 7. prosince 2021.

1. Shrnutí

- Ve 3. čtvrtletí již neplatila žádná protiepidemická opatření přímo omezující ekonomiku, což přispělo k dalšímu hospodářskému oživení. Hrubý domácí produkt (HDP) vzrostl oproti 2. kvartálu o 1,5 % a meziročně byl vyšší o 3,1 %¹. K meziročnímu i mezičtvrtletnímu růstu přispívala výhradně domácí poptávka – rostla spotřeba a silně narůstající zásoby podpořily výdaje na tvorbu hrubého kapitálu. Přetrvávaly a prohlubovaly se ale problémy s dodávkami komponent pro průmysl, což vážně narušilo domácí export, zejména motorových vozidel. Zahraniční poptávka tak růst HDP silně brzdila. V rámci evropského srovnání patřilo Česko k zemím s podprůměrným meziročním přírůstkem HDP. Celkově HDP v EU mezičtvrtletně vzrostl o 2,1 % a meziročně o 3,9 %. U většiny zemí EU také HDP reálně překonal úroveň předkrizového 3. čtvrtletí 2019.
- Hrubá přidaná hodnota (HPH) ve 3. čtvrtletí mezičtvrtletně vzrostla o 1,4 %. Meziročně byla HPH vyšší o 2,9 %. K meziročnímu i mezičtvrtletnímu nárůstu shodně nejvíce přispíval vývoj ve službách, především v uskupení obchod, doprava, ubytování a pohostinství, které maximálně těžilo z finálního uvolnění restrikcí. Rostla i veřejná správa a obrana, vzdělávání, zdravotní a sociální péče, peněžnictví a pojišťovnictví, informační a komunikační činnosti nebo profesní, vědecké, technické a administrativní činnosti. Naopak oproti 2. čtvrtletí klesla a meziročně stagnovala HPH ve zpracovatelském průmyslu, který sužovalo narušení mezinárodních dodavatelských řetězců.
- Vývoz zboží a služeb ve 3. čtvrtletí reálně mezičtvrtletně klesl o 5,9 % a meziročně byl nižší o 2,3 %². Dovoz mezičtvrtletně klesl o 3,3 %, ale meziročně byl vyšší o 8,3 %. Výsledkem byl rekordní propad přebytku bilance zahraničního obchodu. Ten dosáhl 15,8 mld. korun, byl ale meziročně o 102,1 mld. nižší. Na zhoršení bilance obchodu se zbožím měl hlavní podíl propad přebytku obchodu s motorovými vozidly. Zejména vyšší ceny surovin měly vliv na prohloubení deficitu v případě ropy a zemního plynu a základních kovů.
- Meziroční růst celkové cenové hladiny (podle deflátoru HDP) ve 3. čtvrtletí zrychlil na 4,6 %. Ve srovnání s 2. čtvrtletím se cenová hladina zvýšila o 1,1 %. Index spotřebitelských cen se ve 3. čtvrtletí meziročně zvýšil o 4,1 %, což bylo nejvíce od 4. čtvrtletí 2008. Nejvíce ve směru růstu spotřebitelských cen působily doprava, bydlení a energie a alkoholické nápoje a tabák. Ceny bydlení a energií společně s potravinami a nealkoholickými nápoji a odíváním a obuví přispěly nejvíce také k výraznému zrychlení růstu spotřebitelských cen. Významným hybatelem růstu cen průmyslových výrobců v Česku i EU byl vývoj cen ropy a zemního plynu. Ceny průmyslových výrobců v ČR ve 3. čtvrtletí meziročně vzrostly o 9,0 %.
- Měnověpolitické sazby byly ve 3. čtvrtletí opět navýšeny. Vyšší byly také výnosy vládních dluhopisů. Na změnu měnověpolitických sazeb reagovaly především úrokové sazby na vkladech s dohodnutou splatností. Plošně se zvyšovalo také úročení úvěrů pro domácnosti i podniky. Zrychlil nárůst objemu poskytnutých úvěrů na bydlení.
- Celková zaměstnanost byla ve 3. čtvrtletí meziročně vyšší o 0,6 %³. Oproti 2. čtvrtletí zaměstnanost narostla o 0,4 %. Rostl přitom výhradně počet zaměstnanců (meziročně o 1,7 % a mezičtvrtletně o 0,7 %), zatímco počet sebezaměstnaných klesl meziročně o 6,1 % (mezičtvrtletně o 1,6 %). Obecná míra nezaměstnanosti měla dál klesající tendenci a v září činila 2,7 %. Výrazně klesla nezaměstnanost žen, ale oživení v odvětvích služeb se příznivě projevilo také na míře jejich ekonomické aktivity a zaměstnanosti, které v průběhu 3. čtvrtletí rostly. Průměrná mzda se mezičtvrtletně zvýšila o 1,5 % a dosáhla 37 499 korun. Meziročně byla průměrná mzda nominálně vyšší o 5,7 %, reálný přírůstek ale činil jen 1,5 %.
- Hospodaření státního rozpočtu v 1. až 3. čtvrtletí skončilo v deficitu 326 mld. korun, což je o 74 mld. horší výsledek ve srovnání s loňským deficitem. V příjmech SR se negativně projevilo zejména snížení daňového zatížení práce, kapitálu i majetku a také změna rozpočtového určení daní ve prospěch územních rozpočtů. Souhrnný celostátní výběr daní převýšil úroveň 1. až 3. čtvrtletí 2020 o rovná 2 %. K meziročnímu posílení běžných výdajů přispěly letos ze třetiny neinvestiční transfery podnikatelským subjektům. Čtvrtinou pak přispěly k růstu vyšší platby za státní pojištění.

¹ Data o HDP, hrubé přidané hodnotě a jejich složkách jsou vyjádřena ve stálých cenách a v očištění o sezónní a kalendářní vlivy.

² Podle metodiky čtvrtletních národních účtů (vývoz a dovoz v ocenění FOB/FOB).

³ Údaje o zaměstnanosti jsou uvedeny v pojetí národních účtů a očištěny o sezónní vlivy.

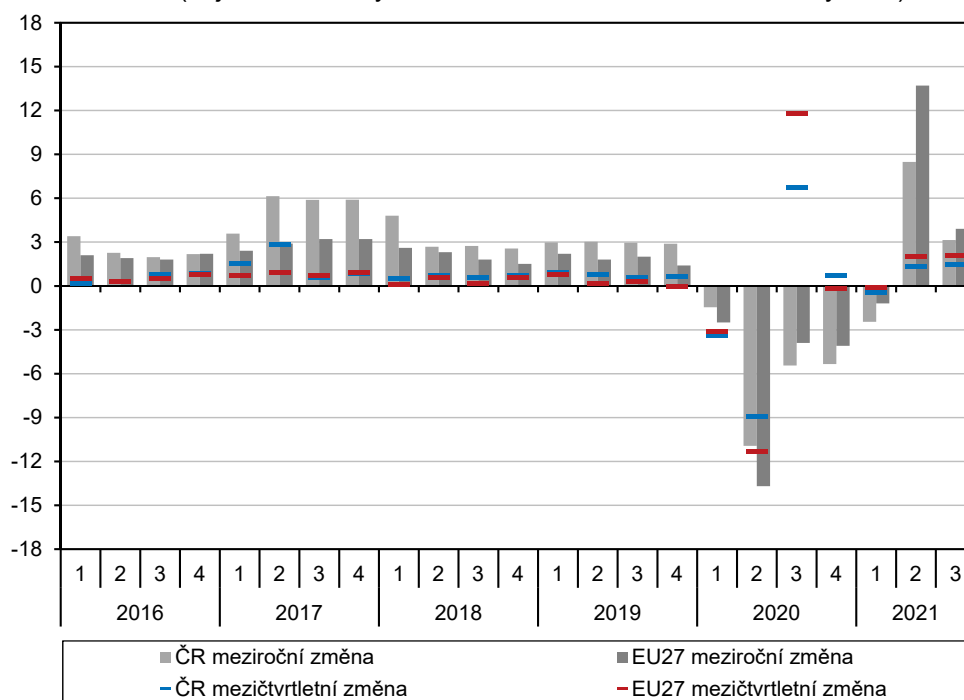

2. Souhrnná výkonnost

Hrubý domácí produkt se ve 3. čtvrtletí zvýšil.

Ve 3. čtvrtletí 2021 již českou ekonomiku neomezovala protipandemická opatření cílená na obchod a služby, na druhé straně se ale prohlubovaly problémy s dodávkami komponent v důležitých exportních odvětvích. Hrubý domácí produkt (HDP) se oproti 2. čtvrtletí reálně zvýšil o 1,5 %⁴. Na tom měl hlavní podíl růst spotřeby, především u domácností. Výrazně se zvýšily i zásoby, což bylo hlavní hnací silou nárůstu výdajů na tvorbu hrubého kapitálu. Prohlubující se problémy s dodávkami komponent pro automobilový průmysl negativně ovlivnily export, takže zahraniční poptávka naopak silnějšímu ekonomickému růstu výrazně bránila. Meziročně byl HDP vyšší o 3,1 %. Nejvíce přírůstek podpořily výdaje na tvorbu hrubého kapitálu posílené zvýšenou tvorbou zásob. Oproti loňskému 3. kvartálu posílila spotřeba domácností i vlády. Zatím ale hrubý domácí produkt reálně nedosáhl na předkrizovou úroveň.

Graf č. 1 HDP (objemové indexy, očištěno o sezónní a kalendářní vlivy, v %)

Zdroj: ČSÚ, Eurostat

Postupně se zotavují i ostatní evropské ekonomiky.

Hrubý domácí produkt v Evropské unii byl ve 3. čtvrtletí mezičtvrtletně vyšší o 2,1 %⁵. S výjimkou stagnujícího hospodářství Litvy vzrostl podle dostupných dat HDP ve všech zemích EU. Největšího mezičtvrtletního přírůstku dosáhly ekonomiky Rakouska (3,3 %), Francie (3,0 %) a Portugalska (2,9 %). Jen mírně naopak rostl HDP v Rumunsku (0,3 %), na Slovensku (0,4 %) a v Lotyšsku (0,6 %). Meziročně byl HDP v EU vyšší o 3,9 %. Nejvíce vzrostl HDP v Chorvatsku (15,5 %), na Maltě (9,8 %) a v Estonsku (9,2 %). Nejmírnější byl přírůstek na Slovensku (1,3 %), v Německu (2,6 %) a ve Španělsku (2,7 %). Ve většině zemí EU (podle dostupných údajů celkem v 16) již HDP reálně⁶ vystoupal nad úroveň 3. čtvrtletí 2019. Nejvíce v Estonsku (5,6 %), Litvě (5,3 %) a Lucembursku (5,3 %). Za předkrizovou úroveň HDP nejvíce zaostával ve Španělsku (-6,2 %), Česku (-2,5 %) a v Portugalsku (-2,4 %). Zaostávaly i velké evropské ekonomiky Itálie (-1,7 %), Německa (-1,2 %) a Francie (-0,4 %), což ve

⁴ Vývoj HDP, hrubé přidané hodnoty a jejich složek je vyjádřen prostřednictvím objemových indexů (tj. očištěn o vliv cen) a po očištění o sezónní a kalendářní vlivy. Údaje jsou platné k 30. 11. 2021.

⁵ Data za Bulharsko, Irsko, a Řecko nebyla dostupná.

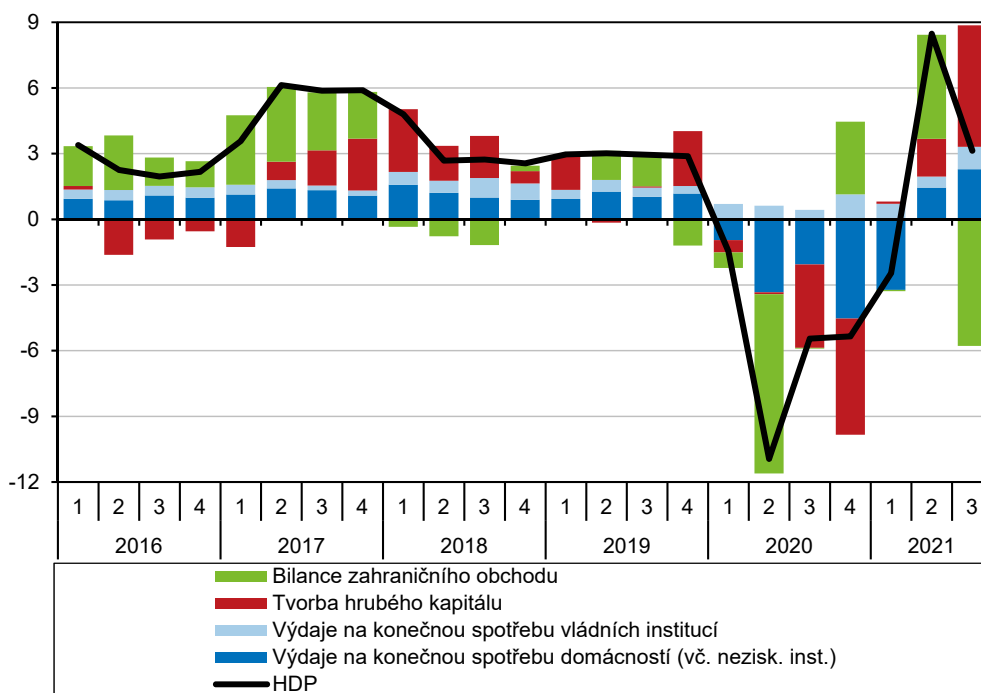
⁶ Srovnání HDP v cenách roku 2015.

výsledku znamenalo, že celkový HDP v Evropské unii byl ve srovnání se 3. čtvrtletím 2019 nižší o 0,2 %.

Objem vyplacených mezd a platů i zaměstnanost rostly.

Objem vyplacených mezd a platů byl ve srovnání s letošním 2. kvartálem vyšší o 1,9 %. Mírně mezičtvrtletně posílila i celková zaměstnanost⁷ (0,4 %). Silně se oproti 2. čtvrtletí zvyšovaly výtěžky v uskupení obchod, doprava, ubytování a pohostinství (12,7 %) a v ostatních činnostech (13,1 %, zahrnují například služby osobní péče), což byla odvětví služeb, která byla nejvíce omezována protipandemickými opatřeními. S výjimkou odvětví s převahou sektoru vládních institucí⁸ (-8,7 %⁹) pak mezičtvrtletně rostl objem vyplacených prostředků v celé ekonomice. Meziročně objem vyplacených mezd a platů ve 3. čtvrtletí vzrostl o 7,4 %. Celková zaměstnanost se zvýšila mírně (0,6 %). Do kupní síly výtěžků se ale negativně promítl silný cenový růst, takže reálný meziroční růst objemu mezd a platů ve 3. čtvrtletí dosáhl 3,5 %¹⁰. Nejvíce objem vyplacených mzdových prostředků meziročně rostl u činností v oblasti nemovitostí (16,3 %, zaměstnanost se zde zvýšila o 1,7 %). Silné byly i přírůstky u informačních a komunikačních činností (8,9 %, zaměstnanost vzrostla o 3,5 %), profesních, vědeckých, technických a administrativních činností (8,7 %, přírůstek zaměstnanosti činil 2,3 %) a v uskupení obchod, doprava, ubytování a pohostinství (8,0 %, zaměstnanost byla nižší o 0,7 %). Okolo průměru celé ekonomiky se pohyboval přírůstek výtěžků ve zpracovatelském průmyslu (7,4 %, zaměstnanost byla vyšší jen o 0,3 %) a v odvětvích s převahou vládního sektoru (7,3 % při nárůstu zaměstnanosti o 2,9 %). Mírnější, ale stále solidní nárůsty měly stavebnictví (5,8 %, pokles zaměstnanosti činil 0,6 %), peněžnictví a pojišťovnictví (5,2 %, zaměstnanost byla nižší o 2,4 %), zemědělství, lesnictví a rybářství (5,0 %, zaměstnanost klesla o 2,9 %) a ostatní činnosti (4,8 %, zaměstnanost nižší o 0,4 %).

Graf č. 2 Příspěvky výdajových složek k reálné změně HDP* (objemové indexy, meziroční růst, příspěvky v p. b., HDP v %)

Zdroj: ČSÚ

* po vyloučení dovozu pro konečné užití

⁷ Zaměstnanost v pojetí národních účtů (osoby), údaj je sezónně očištěn.

⁸ Veřejná správa a obrana, vzdělávání, zdravotní a sociální péče.

⁹ Projevila se zejména vysoká základna 2. čtvrtletí, kdy byly vypláceny mimořádné odměny zdravotníkům.

¹⁰ Do reálného vyjádření převedeno s pomocí deflátoru spotřeby domácností.

<p>Domácí spotřeba byla jedním z hlavních tahounů růstu.</p>	<p>Domácí spotřeba oproti letošnímu 2. čtvrtletí, do kterého ještě zasáhly restriktce obchodu a služeb, vzrostla o 3,7 %. Z toho spotřeba domácností byla vyšší o 4,3 % a vlády o 2,6 %. Mezičtvrtletně posilovala zejména spotřeba služeb (6,1 %)¹¹ i dlouhodobých (5,6 %) a střednědobých statků¹² (8,8 %), u kterých se projevoval efekt odložené poptávky z předchozích čtvrtletí. Meziročně se spotřeba zvýšila o 5,9 %, přičemž u domácností vzrostla o 6,4 % a v případě vlády o 5,0 %. K meziročnímu růstu HDP spotřeba přispěla 3,4 p. b.¹³ Meziročně vyšší byla spotřeba všech druhů zboží podle trvanlivosti. Spotřeba služeb vzrostla o 8,0 %, předmětů dlouhodobé spotřeby o 4,9 %, střednědobé spotřeby o 3,5 % a netrvanlivého zboží o 3,9 %.</p>
<p>Především nárůst zásob stál za masivním navýšením výdajů na hrubý kapitál.</p>	<p>Výdaje na tvorbu hrubého kapitálu výrazně přispívaly k meziročnímu (+5,6 p. b.) i mezičtvrtletnímu růstu HDP. Silný mezičtvrtletní (3,4 %) i meziroční (25,2 %) přírůstek tvorby hrubého kapitálu ale ovlivnila zejména tvorba zásob¹⁴. Narůstaly zásoby zboží, materiálu a nedokončené výroby, což lze spojit i se situací výrobců čekajících na dodávky komponent potřebných k finalizaci výrobků určených na další prodej a export. Výdaje na tvorbu hrubého fixního kapitálu (investiční aktivita) mezičtvrtletně klesly o 3,1 %, nejvíce od 1. čtvrtletí 2020. Nižší byly přitom výdaje na všechny druhy investic. Propadly se zejména investice do produktů duševního vlastnictví (-4,9 %) a výrazný byl i pokles investic do obydlí (-3,7 %) a ostatních budov a staveb (-3,2 %). Meziročně investiční aktivita mírně rostla (0,7 %). Vyšší byly přitom investice do obydlí (6,7 %), dopravních prostředků a zařízení (5,5 %) a produktů duševního vlastnictví (5,7 %). Naopak meziroční propad ve 3. čtvrtletí vykázaly investice do ostatních budov a staveb (-4,6 %) a ICT a ostatních strojů a zařízení (-2,9 %).</p>
<p>Došlo k rekordnímu meziročnímu propadu bilance zahraničního obchodu.</p>	<p>Vývoj bilance zahraničního obchodu růst HDP výrazně brzdil. Ve 3. čtvrtletí totiž saldo zahraničního obchodu sice dosáhlo přebytku 15,8 mld. korun¹⁵, ten se ale mezičtvrtletně snížil o 38,3 mld. a meziročně klesl o rekordních 102,1 mld.¹⁶ Klesala zejména bilance obchodu se zbožím, která spadla do deficitu -15,1 mld. korun. Šlo o první deficit obchodu se zbožím od 4. čtvrtletí 2008. Přebytek zahraničního obchodu se službami dosáhl 30,9 mld. korun a mírně meziročně i mezičtvrtletně posílil. Vývoz mezičtvrtletně reálně klesl o 5,9 % a dovoz o 3,3 %. Meziročně byl export nižší o 2,3 %, ale import naopak reálně vzrostl o 8,3 %.</p>
<p>Růst hrubé přidané hodnoty podporovala zejména odvětví služeb.</p>	<p>Hrubá přidaná hodnota (HPH) ve 3. čtvrtletí mezičtvrtletně vzrostla o 1,4 %. Úplné zrušení omezení v obchodě a službách, která ještě zasahovala do 2. kvartálu, vedlo k tomu, že nejsilnější přírůstek HPH měly ostatní činnosti (18,4 %) a uskupení obchod, doprava, ubytování a pohostinství (7,0 %). Výrazně rostla i HPH v odvětvích s převahou vládního sektoru (1,9 %), v činnostech v oblasti nemovitostí (1,7 %) a v peněžnictví a pojišťovnictví (1,0 %). Mírný mezičtvrtletní přírůstek pak vykázalo stavebnictví (0,5 %), informační a komunikační činnosti (0,4 %) a profesní, vědecké, technické a administrativní činnosti (0,1 %). Oproti 2. čtvrtletí klesla HPH ve zpracovatelském průmyslu (-3,1 %), který sužovalo přerušení mezinárodních dodavatelských řetězců, a nižší byla HPH také v zemědělství, lesnictví a rybnářství (-0,7 %).</p>
<p>Zpracovatelský průmysl meziročně stagnoval.</p>	<p>Meziroční přírůstek HPH ve 3. čtvrtletí dosáhl 2,9 %. Úroveň loňského 3. čtvrtletí nejvíce překonala HPH v peněžnictví a pojišťovnictví (7,2 %), ale hlavní podíl na celkovém růstu HPH mělo uskupení obchod, doprava, ubytování a pohostinství (meziroční růst HPH o 6,6 %). Výrazný nárůst HPH zaznamenaly i informační</p>

¹¹ Údaje o spotřebě dle trvanlivosti jsou v domácím pojetí.

¹² Do střednědobé kategorie spadá velká část omezeného maloobchodu – oděvy, rekreační a sportovní potřeby a podobně.

¹³ Příspěvky ke změně HDP po vyloučení dovozu pro konečné užití.

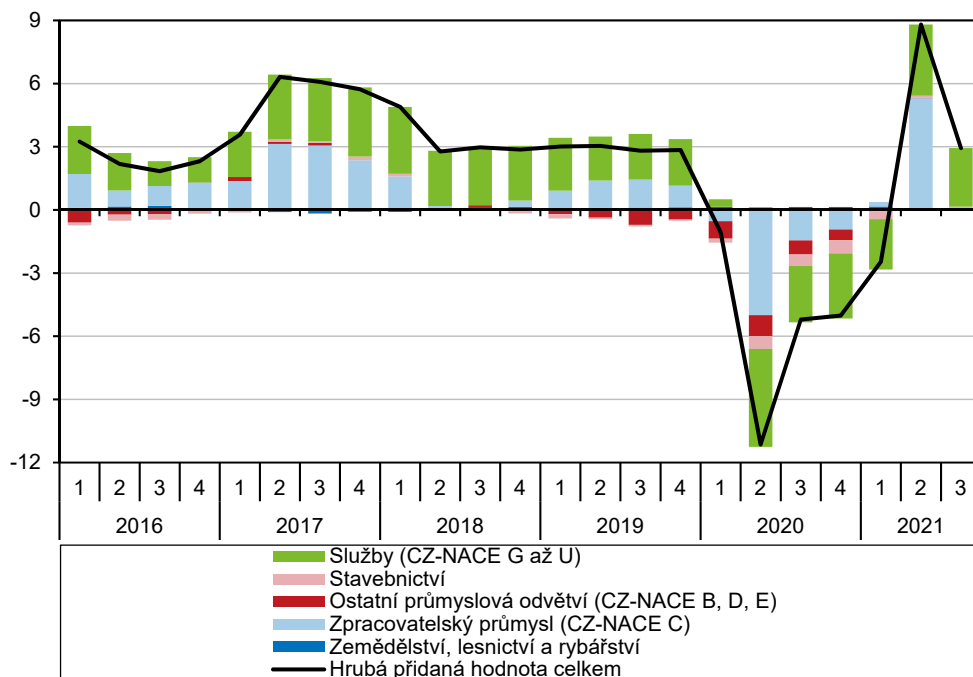
¹⁴ Změna zásob (v běžných cenách a sezónně neočištěná) dosáhla ve 2. čtvrtletí +114,0 mld. korun.

¹⁵ Podle metodiky čtvrtletních národních účtů (vývoz a dovoz v ocenění FOB/FOB).

¹⁶ To je více než v loňském 2. čtvrtletí, kdy byl zahraniční obchod paralyzován odstávkami a protipandemickými restrikcemi.

a komunikační činnosti (5,5 %), profesní, vědecké, technické a administrativní činnosti (5,3 %) a odvětví s převahou vládního sektoru (3,6 %). Po třiletém období meziročních poklesů se mírný růst HPH již dvě čtvrtletí drží ve stavebnictví (1,9 %). Jen mírně nad úroveň loňského 3. kvartálu se dostala HPH činností v oblasti nemovitostí (0,3 %) a ve zpracovatelském průmyslu (0,2 %). Hrubá přidaná hodnota byla meziročně nižší v ostatních činnostech (-0,6 %) a zemědělství, lesnictví a rybářství (-0,1 %).

Graf č. 3 Příspěvky odvětví k reálné změně HPH (objemové indexy, meziroční příspěvky v p. b., HPH v %)

Zdroj: ČSÚ

3. Výkonnost odvětví

Ve 3. čtvrtletí mezikvartální růst HPH mírně zrychlil, výhradně však díky sektoru služeb.

Tuzemská ekonomika letos ve 3. čtvrtletí pokračovala v zotavování, jež bylo nastartováno již během jarního období, kdy se podstatně zlepšila epidemická situace a restriktivní opatření, svírající část ekonomiky, tak mohla být postupně odstraněna. Hrubá přidaná hodnota (HPH)¹⁷ vzrostla mezikvartálně o 1,4 % a zrychlila tak své tempo z 2. čtvrtletí (+1,0 %) ¹⁸. K této akceleraci přispěl výhradně terciární sektor ekonomiky, speciálně pak aktivity provázané s cestovním ruchem, veřejné služby a také odvětví ostatních činností služeb (zahrnující kulturní, zábavní a rekreační činnosti, ale i osobní služby pro domácnost)¹⁹. Naopak svižné ožívování zpracovatelského průmyslu se v důsledku eskalujících problémů se zahraničními dodávkami důležitých komponent, zejména pro výrobu automobilů, ve 3. čtvrtletí zastavilo²⁰. I vlivem této skutečnosti tak HPH v celé ekonomice za svým předkrizovým maximem (ze 4. čtvrtletí 2019) stále významně zaostávala (o 3,1 %) ²¹.

Meziroční růst HPH ve zpracovatelském průmyslu se ve 3. čtvrtletí zastavil.

HPH se ve 3. čtvrtletí 2021 zvýšila o 2,9 %, shodným meziročním tempem rostla rovněž v úhrnu za celé období od počátku letošního roku. Z hlavních odvětví posílil za 1. až 3. čtvrtletí nejvíce výkon ve zpracovatelském průmyslu (o 7,3 %), zčásti však vlivem nízké loňské základny (dubnové přerušení výroby ve významných podnicích automobilového průmyslu)²². V samotném 3. čtvrtletí 2021 ale výkon zpracovatelského průmyslu jen stagnoval.

V rámci služeb vzrostla za tři čtvrtletí HPH meziročně nejvíce ve finančnictví a ICT, k růstu celé ekonomiky ale přispěly nejvíce veřejné služby.

V rámci služeb se za tři čtvrtletí zvýšila HPH meziročně nejvíce v peněžnictví a pojišťovnictví (+7,0 %) a ve výrazně vytiženém odvětví informačních a komunikačních činností (+4,5 %), kde počet odpracovaných hodin narostl o 5,3 % (nejvíce z hlavních odvětví). S vyššími nároky se musela vypořádat i odvětví se silnou rolí veřejného sektoru²³, HPH v nich vzrostla o rekordní 3,2 % a k růstu celé ekonomiky přispěla ze služeb nejvíce. Naopak ve váhově významném uskupení obchod, doprava, ubytování a pohostinství vzrostla HPH po loňském nebyvalém propadu jen o 0,7 % a počet odpracovaných hodin stále klesal (o 2,5 %) ²⁴. V profesních, vědeckých, technických a administrativních činnostech HPH stagnovala, obdobně jako v činnostech v oblasti nemovitostí, jež však nebyly recesí významněji zasaženy ani v loňském roce. To neplatilo o stavebnictví, jehož výkon letos klesl o 1,2 % a oproti 1. až 3. čtvrtletí 2019 ztrácel skoro desetinu. HPH se meziročně snížila i v odvětví těžby a energetiky, ve srovnání s propady z let 2019 a 2020 se ale letošní tempo citelně zmírilo (na -2,5 %).

V primárním sektoru HPH ve 3. čtvrtletí stagnovala. Sklizeň hlavních plodin za loňskou úroveň lehce zaostala, z pohledu celé

V odvětví zemědělství, lesnictví a rybařství letos HPH vzrostla o 3,7 % a potvrdila tak příznivý trend z předchozích let. V samotném 3. čtvrtletí však toto odvětví jako jedno z mála nevykázalo meziroční růst (-0,1 %). Letošní sklizeň hlavních zemědělských plodin byla sice z pohledu poslední dekády lehce nadprůměrná²⁵, v meziročním srovnání byl ale u většiny plodin zaznamenán zpravidla nepatrný pokles²⁶. V živočišné výrobě pokračoval mírný růst

¹⁷ Údaje o HPH jsou vyjádřeny ve stálých cenách a v očištění o sezónní a kalendářní vlivy.

¹⁸ V EU i v zemích eurozóny probíhalo letos pokrizové oživení svižněji. Mezikvartální růst HPH v celé Unii činil ve 2. čtvrtletí 1,8 % a ve 3. čtvrtletí 2,1 %. Vyšší dynamika HPH (ve srovnání s tuzemskem) souvisela s významnější rolí sektoru služeb v ekonomice.

¹⁹ Jedná se např. o kadeřnictví, kosmetické služby, čistící služby či o opravy výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost.

²⁰ HPH ve zpracovatelském průmyslu se ve srovnání s 2. čtvrtletím 2021 snížila o 3,1 %. Problém s vážnoucími dodávkami výrobních komponent je sice globální povahy, citelně ale dopadá hlavně na automobilový průmysl v Evropě. V zemích s jeho vysokým podílem to vedlo k tomu, že výkon celého zpracovatelského průmyslu ve 3. čtvrtletí mezikvartálně klesl (v Maďarsku o 2,8 %, v Německu o 2,2 %).

²¹ To platilo analogicky i pro EU (-0,3 %), včetně všech čtyř nejvýznamnějších unijních ekonomik. Naopak své maximum z období předpandemické konjunktury z pohledu HPH již během dosavadní části letošního roku překonaly dvě třetiny členských států, zejména Irsko (+23 %), Lucembursko (+6 %), dále pobaltské státy, severské státy, ale také např. Polsko, Maďarsko, Slovinsko, Rumunsko či Nizozemsko – tedy země, v jejichž ekonomikách hrají služby vázané na cestovní ruch vesměs menší roli.

²² Celková odpracovaná doba ve zpracovatelském průmyslu vzrostla letos za tři čtvrtletí meziročně o 3,5 %, tedy skoro třikrát vyšším tempem než v celé ekonomice.

²³ Zahrnují veřejnou správu a obranu, vzdělávání, zdravotní a sociální péči.

²⁴ Projevily se zde dopady protipandemických restrikcí z 1. čtvrtletí 2021, kdy počet odpracovaných hodin v tomto odvětví meziročně propadl o více než desetinu.

²⁵ Letošní sklizeň obilovin (včetně kukuřice) činila dle odhadu z 15. září 8,0 mil. tun a ve srovnání s průměrem z let 2011 až 2020 byla vyšší o 2,6 %. Dlouhodobý průměr lehce překročila také u brambor (+3,4 %), technické cukrovky (+2,6 %), více pak u kukuřice na zeleno a siláž (+8,0 %), příznivě na tom vzhledem k letošnímu deštivějšímu vegetačnímu období byly i ostatní pícniny. Z významnějších plodin se loni nedařilo pouze řepce (-19,2 %), na čemž se podepsal významný pokles hektarových výnosů i osevních plochy.

²⁶ Sklizeň obilovin byla letos oproti roku 2020 nižší o 1,4 %, brambor o 3,5 %, a řepky dokonce o 17,5 % (v absolutní výši se jednalo o nejslabší sklizeň od roku 2006). Dařilo se naopak ostatním olejinám (především díky rozšíření osevních plochy), luskovinám, cukrovce

<p>dekády ale byla loni mírně nadprůměrná.</p>	<p>výroby masa (+2,6 %), přímý nákup mléka od tuzemských producentů se ale ve srovnání s rekordní loňskou výší o 2,6 % snížil. Vedle toho měla na výkon celého primárního sektoru patrně vliv i oslabující kůrovcová kalamita, jež vedla k tomu, že loňská rekordní živelní těžba dřeva se letos již neopakovala.</p>
<p>Letos na jaře těžil průmysl z pokrizového oživení tuzemské i zahraniční poptávky.</p>	<p>Slábnoucí výkon průmyslu během dosavadní části letošního roku dokládají i podrobnější údaje z podnikových statistik. Po rychlém oživení průmyslu v druhé polovině loňského roku, na kterém se vedle klíčových exportních oborů podílelo široké spektrum dílčích odvětví, výkon celého průmyslu na počátku roku 2021 dočasně poklesl. V 1. čtvrtletí se průmyslová produkce²⁷ mezikvartálně snížila o 1,5 %, neboť pokrizové zotavování u výrobců automobilů (včetně jejich nejbližších tuzemských subdodavatelů) a též v chemickém průmyslu se zpomalilo. V následujícím čtvrtletí se růst produkce obnovil (0,7 %). Opětovný rozběh ekonomiky po ústupu pandemické vlny navrátil v Česku i EU část ztracené důvěry spotřebitelů a podnikatelů, což se projevilo v oživení spotřeby a investiční aktivity. Výrazně vývozně orientovaný tuzemský průmysl těžil na jaře zejména z příznivého hospodářského vývoje klíčových exportních teritorií – Německa, resp. celé Evropské unie²⁸.</p>
<p>Během léta byl průmysl stále více brzděn nedostatkem výrobních komponent důležitých pro automobilový průmysl a jeho subdodavatele.</p>	<p>Rychlé oživení nejvyspělejších světových ekonomik spolu s výrobními i logistickými problémy v asijských regionech ovšem vytvářelo napětí v dodavatelských řetězcích, které se přenášelo i do Česka. Nedostatek některých důležitých dodávek a komponent (hlavně v automobilovém průmyslu a navazujících oborech) stále výrazněji narušoval plynulost výroby a vedl k neplánované tvorbě zásob nedokončené produkce. Produkce v celém průmyslu tak ve 3. čtvrtletí mezikvartálně klesla o 2,3 % a za svým předpandemickým maximem (ze 2. čtvrtletí 2019) nadále významně zaostávala (o 4,2 %).</p>
<p>Průmyslová produkce ve 3. čtvrtletí meziočnně mírně poklesla. Propad výrobců automobilů nestačily ostatní rostoucí obory kompenzovat.</p>	<p>Svižný meziroční růst průmyslové produkce o 9,5 %, jenž se v úhrnu za 1. až 3. čtvrtletí 2021 projevila prakticky napříč všemi dílčími odvětvími, byl výrazně ovlivněn velmi nízkou základnou z dubna i května roku 2020. V samotném 3. čtvrtletí ale průmysl za loňskou úroveň již lehce zaostával (–0,4 %). Přestože více než tři čtvrtiny průmyslových oborů pokračovaly v růstu, klíčový obor výroby motorových vozidel zaznamenal propad o 23 %, tempo produkce celého průmyslu „stáhl dolů“ o 4,3 p. b. a negativně poznamenal i obchodní bilanci ČR²⁹. Nucené letní i podzimní odstávky se tak projevily v prudkém snížení využití výrobních kapacit v automobilovém průmyslu (z 95 % na počátku 3. čtvrtletí na 56 % v následujícím období). Výpadky výroby motorových vozidel se ve 3. čtvrtletí promítly i do gumárenství a plastikářství, kde produkce klesla o 0,3 %. Naopak se dále dařilo výrobě elektrických zařízení (+9,6 %). I díky svižně rostoucí tuzemské poptávce se zvýšil i výkon strojírenství (+8,5 %), za objemem produkce z roku 2019 ovšem stále lehce zaostával. Domácí poptávka pomáhala i kovodělnému průmyslu (+7,0 %), který tak ve 3. čtvrtletí přispěl k meziročnímu růstu celého průmyslu ze všech jeho oborů nejvíce (+0,7 p. b.). Dobrých výsledků dosáhly i všechny ostatní významnější zpracovatelské obory, a to včetně těch, které se v období těsně před počátkem pandemie potýkaly se slabší poptávkou (zejména hutnictví).</p>
<p>Meziroční pokles produkce postihl ve 3. čtvrtletí i některé menší průmyslové obory, více zaměřené na tuzemský trh.</p>	<p>K poklesu průmyslové produkce přispěly i některé menší zpracovatelské obory, zaměřené ve větší míře na tuzemský trh. Těsně pod úroveň loňského 3. čtvrtletí zůstal výkon v ostatním zpracovatelském průmyslu, zahrnujícím např. výrobu lékařských a sportovních potřeb, her a hraček. Výrobci nápojů i oděvů dosáhli shodně meziročního poklesu o 2,3 %. Loni v létě ale tyto obory výrazněji ožily, a jejich letošní produkce proto převyšuje předpandemickou</p>

(+8,8 %), chmelu (+39 %) a více se sklídilo u drtivé většiny druhů zeleniny. Horší výsledky zaznamenalo ovocnářství, především vlivem nižší úrody jablek (–3,1 %).

²⁷ Zahnuje odvětví těžby a dobývání, zpracovatelského průmyslu a také energetiky (zde pojímané jako odvětví výroby a rozvodu elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu). Všechna meziroční tempa produkce (na úrovni odvětvových sekcí i oddílů) jsou očištěna o kalendářní vlivy, mezičtvrtletní i meziměsíční tempa pak také o vliv sezónnosti.

²⁸ Do Německa směřovalo ve 2. čtvrtletí 30,8 % hodnoty celkového tuzemského exportu průmyslového zboží, do EU pak rovných 80 %.

²⁹ Od června do října 2021 činil kumulovaný schodek ČR v zahraničním obchodu se zbožím 78 mld. korun, ve stejném období předchozího roku dosahoval zahraniční obchod přebytku ve výši 120 mld. Přebytek obchodu s motorovými vozidly (včetně dílů) se analogicky snížil z loňských 205 mld. korun na letošních 148 mld. Vývoz vozidel se letos od června do října meziročně propadl o pětinu a jeho výše (342 mld. korun) byla za toto období nejnižší za posledních sedm let.

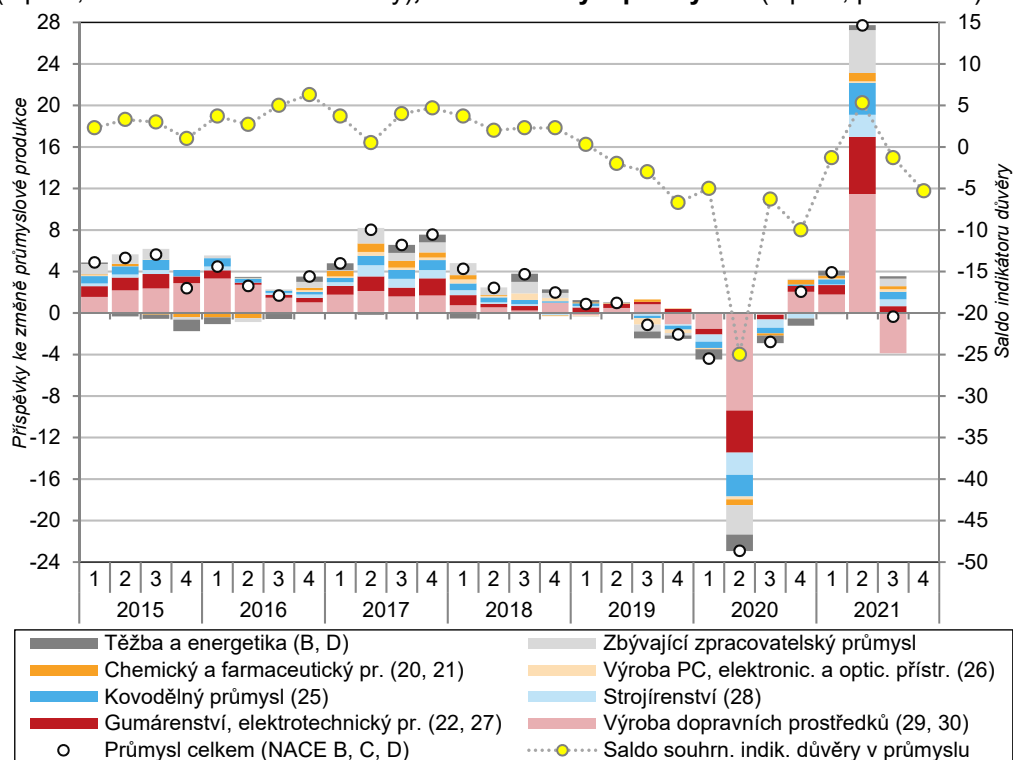
Pokles produkce v těžbě a dobývání se zastavil.

úroveň. Ke zlomu došlo letos v dřevozpracujícím průmyslu. Zatímco v 1. pololetí zde produkce meziročně vzrostla o 12,9 %, ve 3. čtvrtletí se propadla o 18,6 %, nejvíce ve srovnatelné řadě od roku 2001. V těžbě a dobývání se po loňském rekordním propadu³⁰ ve 3. čtvrtletí 2021 produkce meziročně zvýšila o 13,4 %. Svižněji než těžba uhlí ožila těžba stavebních materiálů. Produkce v odvětví energetiky ve 3. čtvrtletí stagnovala, v úhrnu od počátku letošního roku ale byla meziročně o 3 % vyšší³¹.

Tržby ve 3. čtvrtletí vzrostly nejvíce v hutnictví. V řadě oborů jim výrazně pomohl cenový růst.

Nominální tržby průmyslových podniků³² se ve 3. čtvrtletí 2021 mezikvartálně snížily o 3,4 % a poklesly poprvé od loňského jara. Meziročně byly tržby z tuzemska vyšší o 5,9 %, tržby z přímého vývozu rostly volněji (2,4 %), zčásti i proto, že se v nich více projevovalo oslabení výrobců automobilů. Celkové tržby vzrostly nejvíce v hutnictví (o 53,5 %), ale i v řadě dalších oborů byly významně ovlivněny rostoucími cenami – hlavně v chemickém, dřevozpracujícím, papírenském či kovodělném průmyslu. Citelnější pokles tržeb postihl vedle automobilového průmyslu (21,8 %) také energetiku (7,3 %).

Graf č. 4 Příspěvy dílčích odvětví k meziroční změně průmyslové produkce (v p. b., očištěno o kalendářní vlivy), saldo důvěry v průmyslu* (v p. b., pravá osa)

*Saldo důvěry je sezónně očištěno a vyjadřuje stav ve druhém měsíci daného čtvrtletí.

Zdroj: ČSÚ

Vyjma výroby motorových vozidel signalizovaly na počátku podzimu růst zakázek všechny

Nominální hodnota průmyslových zakázek³³ ve 3. čtvrtletí 2021 meziročně vzrostla o 7,2 %, domácí poptávka se zvyšovala nepatrně vyšším tempem než zahraniční. V září i říjnu se sice růst zakázek zastavil, ale prakticky jen vlivem automobilového průmyslu, který limitovaly dočasně omezené výrobní kapacity. Svižný meziroční růst poptávky tak v říjnu signalizovala

³⁰ Za celý rok 2020 se produkce propadla o šestinu, tedy nejvíce ve srovnatelné řadě od roku 2000. Souviselo to s dlouhodobou proměnou energetického mixu ekonomiky, urychlenou i svižným růstem cen emisních povolenek.

³¹ Dle údajů Energetického regulačního úřadu dosáhla letos od ledna do září hrubá tuzemská výroba elektřiny 60,3 tis. GWh a meziročně vzrostla o 2,4 % (ve shodném období loni propadla o 6,8 %). Na růstu se podílely zejména parní, z menší části i vodní elektrárny. Hrubá tuzemská spotřeba činila letos 53,5 GWh a proti loňsku vzrostla o 2,8 %. Klíčovou roli v tom sehrály domácnosti (+10,3 %) a velkoobdobatelé z podniků (+5,3 %). Naopak maloobdobatelé z řad podnikatelů spotřebovali meziročně o 0,9 % méně, za dva roky o 3,3 %. Celková spotřeba plynu v ČR se letos za tři čtvrtletí meziročně zvýšila o 13,2 %, a to i díky chladnější zimě (po přepočtu na teplotní normál vzrostla o 6,9 %). Ve stejném období roku 2020 se ale i vlivem poklesu ekonomické aktivity spotřeba snížila o 1,6 % (po přepočtu o 2,4 %).

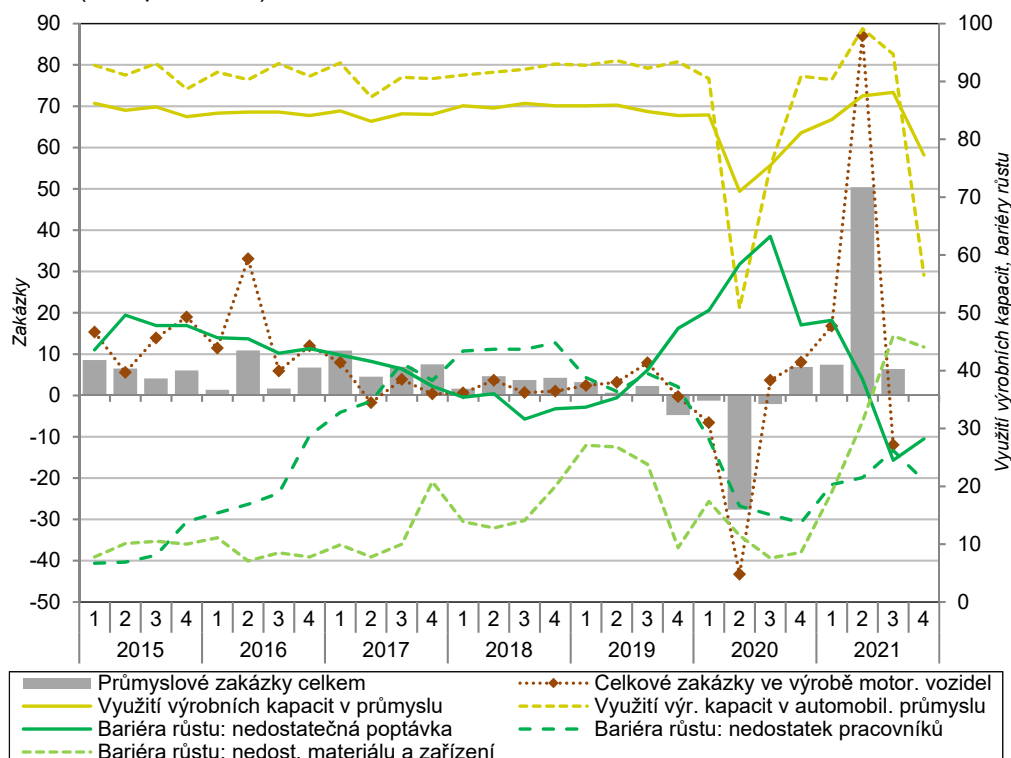
³² Meziroční tempa tržeb jsou očištěna o kalendářní vlivy, mezikvartální tempa pak také o vliv sezónnosti.

³³ Zjišťování zakázek probíhá jen ve 12 zpracovatelských odvětvích vyrábějících převážně na zakázku, s dlouhodobějším výrobním cyklem a s většími zásobami zakázek. Meziroční tempa zakázek jsou očištěna o kalendářní vlivy.

významné průmyslové obory.

většina významných průmyslových oborů – zejména chemický průmysl (35,6 %), hutnictví (34,0 %), strojírenství (14,2 %) a kovodělný průmysl (11,7 %). Využití výrobních kapacit v průmyslu zůstalo na počátku 4. čtvrtletí vysoké, ve většině oborů lehce převyšovalo úroveň z roku 2019. Nejvyšší vytiženost hlásil chemický průmysl (94 %), všechny významné obory vyjma výroby motorových vozidel se pohybovaly nad 80 %.

Graf č. 5 Nové zakázky v automobilovém průmyslu a v průmyslu celkem (v běžných cenách, meziročně v %) a využití výrobních kapacit v průmyslu* a vybrané bariéry růstu* (v %, pravá osa)

*Využití průmyslových kapacit i bariéry růstu jsou sezónně očištěny a vyjadřují stav v prvním měsíci daného čtvrtletí. Podniky mohly uvést více hlavních bariér současně. Zdroj: ČSÚ, Eurostat

Důvěra podnikatelů v průmyslu se ve 3. čtvrtletí výrazně snížila.

Důvěra podnikatelů v průmyslu se během roku 2021 výrazně proměňovala. Po červnovém maximu (s nejvyšší hodnotou za posledních deset let) plynule oslabovala až do října, kdy byl pesimismus nejhlubší od loňského jara. V listopadu došlo vlivem částečného obnovení výroby v automobilovém průmyslu k oživení a celková důvěra se vrátila na úroveň z přelomu let 2019 a 2020. Očekávání výrobní činnosti v příštích měsících se zlepšilo. Její růst předpokládala čtvrtina podniků v celém průmyslu, pokles pětina. Výhled celkové ekonomické situace podniků v průmyslu na příštích šest měsíců zůstal podobně jako očekávání v oblasti zaměstnanosti mírně pozitivní. Hlavní růstovou bariérou³⁴ zůstává nedostatek materiálu a zařízení, který na počátku 4. čtvrtletí trápil skoro polovinu průmyslových podniků v tuzemsku³⁵, ale i v EU. Nedostatečná poptávka sužovala více než čtvrtinu podniků³⁶. Průmysl stále limitoval i nedostatek zejména kvalifikované pracovní síly, byť s ohledem na pokles zaměstnanosti během pandemie nebyl zatím letos tento problém tak palčivý jako v letech 2017 a 2019. Jako bariéru ho označila „jen“ pětina podniků, v některých oborech ale stále představoval nejvýznamnější růstovou bariéru³⁷.

Nedostatek materiálu i zařízení limitoval skoro polovinu průmyslových podniků v ČR i EU.

³⁴ Podniky mohly uvést více bariér současně.

³⁵ Kromě automobilového průmyslu (98 %) se stále více projevovat i v ostatních důležitých oborech. Limitoval také nadpoloviční podíl podniků ve strojírenství, hutnictví, elektrotechnice či chemickém průmyslu. Vysoký byl ale i např. v papírenském (42 %) a tiskařském průmyslu (24 %) či ve výrobě stavebních materiálů (27 %).

³⁶ V některých vesměs menších oborech slabá poptávka stále představovala nejvýznamnější limitující faktor rozvoje. Šlo o výrobu nápojů (83 %), textilní a tiskárenský průmysl (shodně 71 %), kožedělný průmysl (56 %), farmacie (58 %). Z větších oborů sužovala nejvíce gumárenství a plastikářství (68 %), výrobu počítačů, elektronických a optických přístrojů a výrobu elektrických zařízení (shodně téměř 50 %).

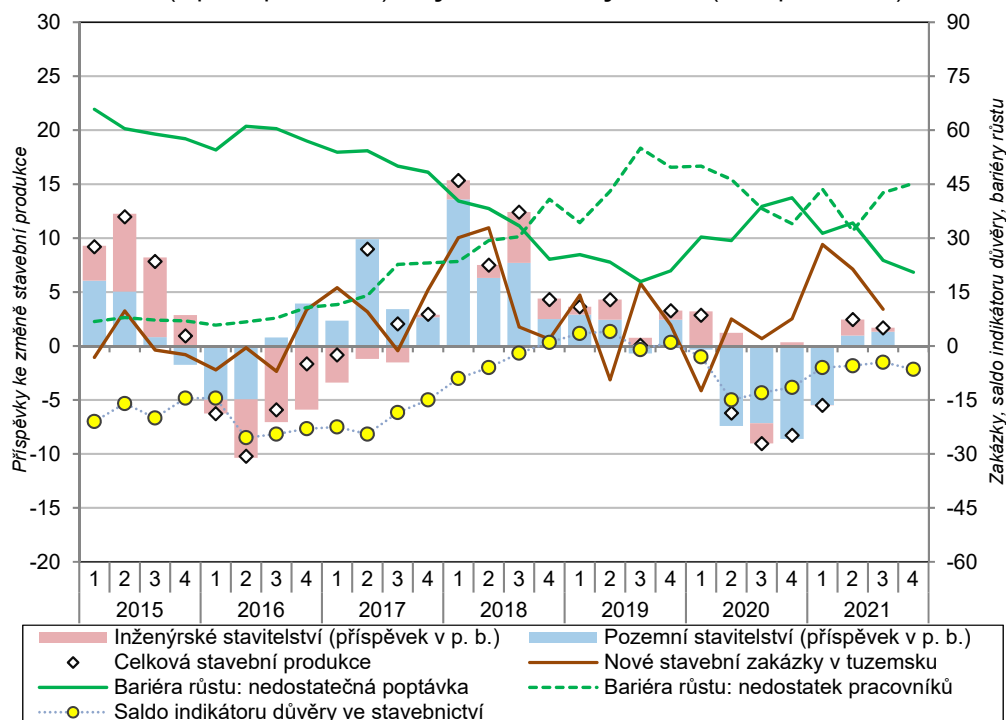
³⁷ Například v nábytkářství, výrobě ostatních dopravních prostředků, kovodělném průmyslu či výrobě stavebních materiálů.

Mezikvartální tempo stavební produkce během letošního roku sláblo, především vlivem inženýrského stavitelství.

Navzdory některým růstovým předpokladům souvisejícím zejména s plánovanými veřejnými investicemi na dopravní infrastrukturu³⁸ se stavebnictví v dosavadní části letošního roku zotavovalo pomalu. Mezikvartální tempo stavební produkce³⁹ sice v 1. čtvrtletí dosáhlo 2,6 %, v dalších obdobích ale sláblo a během 3. čtvrtletí již výkon celého odvětví o 1,3 % poklesl. Stálo za tím primárně inženýrské stavitelství, na něž postupně dolehlo pomalejší čerpání veřejných investic. Za celé 1. až 3. čtvrtletí výkon celého stavebnictví meziročně stagnoval, neboť růst produkce v oblasti inženýrských staveb (2,4 %) byl oslabován poklesem ve váhově dominantním pozemním stavitelství (0,7 %). Ve 3. čtvrtletí výkon obou segmentů stavebnictví meziročně mírně vzrostl. Za úrovní produkce z 3. čtvrtletí 2019 ale pozemní (o 8,5 %) i inženýrské stavitelství (o 5,1 %) zaostalo. Byť stavebnictví nebylo letos protipandemickými restrikcemi bezprostředně zasaženo, dopady loňských opatření ho stále ovlivňovaly (např. v oblasti administrativní náročnosti přípravy staveb či mobility zahraničních pracovníků).

Graf č. 6 Příspěvky odvětví k meziroční změně stavební produkce (v p. b.), nové stavební zakázky (meziročně v %, pravá osa), saldo indikátoru důvěry ve stavebnictví* (v p. b., pravá osa) a vybrané bariéry růstu* (v %, pravá osa)

Údaje o stavební produkci jsou očištěny o kalendářní vlivy.

*Saldo důvěry i bariéry růstu jsou sezónně očištěny a vyjadřují stav ve druhém měsíci daného čtvrtletí. Podniky mohly uvést více hlavních bariér současně. Zdroj: ČSÚ, Eurostat

Počet zahájených i dokončených bytů se blížil úrovni z konjunkturních let 2007 a 2008.

Pozemnímu stavitelství pomáhal rozvoj bytové výstavby. Od ledna do října byla letos zahájena výstavba 36,0 tis. bytů, což bylo jen nepatrně méně než ve stejném období rekordních let 2007 a 2008. Dařilo se zejména výstavbě bytových domů, především zásluhou Prahy a Středočeského kraje. Mírnějším tempem se meziročně zvyšoval i počet dokončených bytů v ČR. Od ledna do října jich bylo již 27,7 tis. a ani jejich počet za konjunkturním rokem 2008 příliš nezaostal. Navíc v kategorii bytů v rodinných domech byl letos vyrovnán rekordní loňský objem výstavby (15,4 tis.).

Svížný růst nových zakázek i orientační hodnoty stavebních povolení pokračoval i ve 3. čtvrtletí. Stále více se

Krátkodobé vyhlídky stavebnictví zůstávají mírně pozitivní. Opírají se o pokračující růst nominální hodnoty nově uzavřených stavebních zakázek (v podnicích s více než 50 zaměstnanci), který ve 3. čtvrtletí činil meziročně 10,2 % (růst vykázaly současně oba hlavní segmenty stavebnictví). Vzhledem ke svižnému růstu poptávky v předchozích

³⁸ Například rozpočet Státního fondu dopravní infrastruktury počítal (dle první schválené verze státního rozpočtu) v roce 2021 s investičními transfery ze státního rozpočtu v rekordní výši 80,4 mld. korun.

³⁹ Údaje o stavební produkci jsou ve stálých cenách, meziroční tempa jsou očištěna o kalendářní vlivy, mezičtvrtletní též o vliv sezónnosti.

<p>v nich ovšem projevovaly i silící nákladové tlaky stavebníků.</p>	<p>měsících i možnému prodloužení průměrné doby výstavby vlivem různých kapacitních bariér se celková zásoba zakázek navýšila o pětinu. Podobným dílem k tomu přispěly veřejné i soukromé zakázky. Orientační hodnota vydaných stavebních povolení byla letos od ledna do října meziročně vyšší o 31 %, ve dvouletém srovnání o 20 %. Hodnota rostla i po odečtení velkých staveb (nad 1. mld. korun), což může být dobrým signálem i pro menší stavební firmy. Do hodnoty zakázek i povolení se ale stále více promítal silící růst cen stavebních prací. Jejich další růst v nejbližších měsících očekávalo více než 40 % podniků, obdobně jako za konjunktury v roce 2008. Důvěra podnikatelů ve stavebnictví letos mírně kolísala a stále setrvala mírně pod úrovní z období těsně před počátkem pandemie. Problém s nedostatkem pracovníků se letos od léta znovu zvyšoval. V listopadu omezoval již skoro každý druhý podnik. Nejvíce se projevoval ve výstavbě budov a v menších firmách provádějících specializované stavební činnosti. Podniky v těchto oblastech také častěji sužoval nedostatek materiálu a zařízení.</p>
<p>Role nedostatečné poptávky slábla, podniky ovšem stále více limitoval nedostatek pracovníků a také materiálů a zařízení.</p>	<p>Razantní zlepšení epidemické situace během jara spolu s postupující vakcinací umožnily prakticky úplné uvolnění restrikcí. Na rozdíl od loňského léta došlo k výraznému zjednodušení procedur spojených s přeshraničním pohybem osob. To vyústilo ve svižný mezikvartální růst tržeb ve vybraných službách⁴⁰, jenž letos ve 2. čtvrtletí činil 4,3 % a v následujícím období 3,5 %. Toto oživení bylo taženo zejména aktivitami vázanými na cestovní ruch a v menší míře se na něm podílela i všechna hlavní odvětví služeb vyjma činností v oblasti nemovitostí. Byť ve 3. čtvrtletí činil meziroční růst tržeb ve službách 9,7 %, za vrcholem z posledního konjunkturálního období (2. čtvrtletí 2019) tržby zaostávaly o 5,2 %.</p>
<p>V mezičtvrtletním růstu tržeb ve službách ve 2. i 3. čtvrtletí dominovaly aktivity vázané na cestovní ruch.</p>	<p>Tržby v dopravě a skladování se letos ve 3. čtvrtletí vrátily na úroveň stejného období roku 2019, když se meziročně zvýšily o 14,2 % a k celkovému růstu služeb přispěly 4,2 p. b. Silně rostla poptávka ve skladování, kde tržby převýšily předloňskou úroveň již téměř o desetinu. Nadále se dařilo poštovním a kurýrním činnostem, které profitovaly z růstu internetového prodeje, během pandemie dále zesíleného. Tržby v pozemní a potrubní dopravě vzrostly meziročně o 5,4 %, reálně se však nacházely pouze na úrovni z počátku roku 2016. Výraznější oživení cestovního ruchu během letní sezóny⁴¹ podpořilo meziroční růst tržeb ve stravování, ubytování a pohostinství (o 9,2 % ve 3. čtvrtletí). Svižněji se zvyšovaly tržby v samotném ubytování (17,3 %), oproti roku 2019 však byly skoro o třetinu nižší, ve stravování a pohostinství pak bezmála o desetinu.</p>
<p>Doprava a skladování zajistily ve 3. čtvrtletí bezmála polovinu meziročního růstu tržeb ve službách.</p>	<p>Meziroční růst tržeb v odvětví informačních a komunikačních činností (ICT) ve 3. čtvrtletí (6,2 %) byl tažen hlavně rychle oživujícím hudebním a filmovým průmyslem⁴², jehož tržby již převýšily předpandemickou úroveň. To platilo i o všech ostatních dílčích odvětvích ICT, která profitovala z dlouhodobého růstu poptávky, na němž se období pandemie negativně nepodepsalo. V odvětví profesních, vědeckých a technických činností, z velké části závislém na firemní poptávce, vzrostly ve 3. čtvrtletí tržby meziročně o 7,3 %. Přispěly k tomu především architektonické a inženýrské činnosti. Dvojciferným tempem rostly tržby i v oblasti reklamy a průzkumu trhu a též v činnostech vedení podniků (včetně poradenství v oblasti řízení). Nepříznivá situace přetrvávala v ostatních profesních, vědeckých a technických činnostech (zahrnujících např. fotografické, návrhářské či překladatelské činnosti), kde jsou významně zastoupeny osoby samostatně výdělečně činné. Tržby zde za poslední tři roky propadly o více než pětinu. Svižný růst meziročních tržeb v odvětví administrativních</p>
<p>Tržby v ubytování a pohostinství vlivem dobré letní turistické sezóny posílily.</p>	<p>Meziroční růst tržeb v odvětví informačních a komunikačních činností (ICT) ve 3. čtvrtletí (6,2 %) byl tažen hlavně rychle oživujícím hudebním a filmovým průmyslem⁴², jehož tržby již převýšily předpandemickou úroveň. To platilo i o všech ostatních dílčích odvětvích ICT, která profitovala z dlouhodobého růstu poptávky, na němž se období pandemie negativně nepodepsalo. V odvětví profesních, vědeckých a technických činností, z velké části závislém na firemní poptávce, vzrostly ve 3. čtvrtletí tržby meziročně o 7,3 %. Přispěly k tomu především architektonické a inženýrské činnosti. Dvojciferným tempem rostly tržby i v oblasti reklamy a průzkumu trhu a též v činnostech vedení podniků (včetně poradenství v oblasti řízení). Nepříznivá situace přetrvávala v ostatních profesních, vědeckých a technických činnostech (zahrnujících např. fotografické, návrhářské či překladatelské činnosti), kde jsou významně zastoupeny osoby samostatně výdělečně činné. Tržby zde za poslední tři roky propadly o více než pětinu. Svižný růst meziročních tržeb v odvětví administrativních</p>
<p>Tržby ve filmovém a hudebním průmyslu výrazně ožily a převýšily i úroveň ze 3. čtvrtletí 2019.</p>	<p>Meziroční růst tržeb v odvětví informačních a komunikačních činností (ICT) ve 3. čtvrtletí (6,2 %) byl tažen hlavně rychle oživujícím hudebním a filmovým průmyslem⁴², jehož tržby již převýšily předpandemickou úroveň. To platilo i o všech ostatních dílčích odvětvích ICT, která profitovala z dlouhodobého růstu poptávky, na němž se období pandemie negativně nepodepsalo. V odvětví profesních, vědeckých a technických činností, z velké části závislém na firemní poptávce, vzrostly ve 3. čtvrtletí tržby meziročně o 7,3 %. Přispěly k tomu především architektonické a inženýrské činnosti. Dvojciferným tempem rostly tržby i v oblasti reklamy a průzkumu trhu a též v činnostech vedení podniků (včetně poradenství v oblasti řízení). Nepříznivá situace přetrvávala v ostatních profesních, vědeckých a technických činnostech (zahrnujících např. fotografické, návrhářské či překladatelské činnosti), kde jsou významně zastoupeny osoby samostatně výdělečně činné. Tržby zde za poslední tři roky propadly o více než pětinu. Svižný růst meziročních tržeb v odvětví administrativních</p>
<p>Firemní poptávka přispěla k výraznějšímu oživení velké části profesních, vědeckých a technických činností.</p>	<p>Meziroční růst tržeb v odvětví informačních a komunikačních činností (ICT) ve 3. čtvrtletí (6,2 %) byl tažen hlavně rychle oživujícím hudebním a filmovým průmyslem⁴², jehož tržby již převýšily předpandemickou úroveň. To platilo i o všech ostatních dílčích odvětvích ICT, která profitovala z dlouhodobého růstu poptávky, na němž se období pandemie negativně nepodepsalo. V odvětví profesních, vědeckých a technických činností, z velké části závislém na firemní poptávce, vzrostly ve 3. čtvrtletí tržby meziročně o 7,3 %. Přispěly k tomu především architektonické a inženýrské činnosti. Dvojciferným tempem rostly tržby i v oblasti reklamy a průzkumu trhu a též v činnostech vedení podniků (včetně poradenství v oblasti řízení). Nepříznivá situace přetrvávala v ostatních profesních, vědeckých a technických činnostech (zahrnujících např. fotografické, návrhářské či překladatelské činnosti), kde jsou významně zastoupeny osoby samostatně výdělečně činné. Tržby zde za poslední tři roky propadly o více než pětinu. Svižný růst meziročních tržeb v odvětví administrativních</p>

⁴⁰ Bez obchodu, peněžnictví, pojišťovnictví, vědy, výzkumu a veřejných služeb. Všechny údaje za služby jsou ve stálých cenách, meziroční údaje jsou očištěny o kalendářní vlivy, mezičtvrtletní i meziměsíční jsou očištěny o sezónní vlivy (včetně vlivu počtu pracovních dnů).

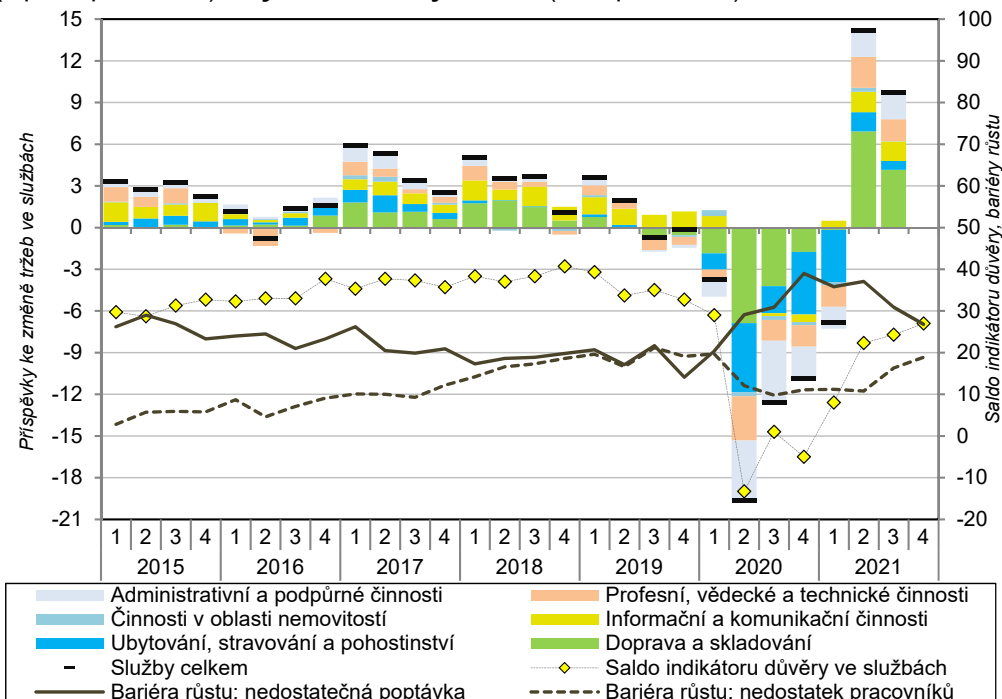
⁴¹ Ve 3. čtvrtletí zavítalo do hromadných ubytovacích zařízení v Česku 6,7 mil. návštěvníků. Meziročně jich přibýlo o 12,5 %, především zásluhou domácí klientely. Zahraniční návštěvnost táhli hlavně občané Slovenska. Poláků a Němců se ubytovalo meziročně skoro o desetinu méně, neboť loni jejich návštěvnost dramaticky nepropadla. Vlivem zhoršené epidemické situace i administrativních překážek v cestování přetrvával velmi nízký počet hostů z Ruska, Velké Británie či vzdálených asijských států. Ve srovnání se 3. čtvrtletím 2019, kdy rozvoj turismu v Česku vrcholil, byl letos počet všech zahraničních hostů nižší o 62 %, návštěvníků z tuzemska ale o 29 % přibýlo.

⁴² Dokládají to i údaje ze segmentu filmové distribuce. Provoz kin byl postupně obnoven letos na přelomu května a června. Od července, kdy byla povolena i možnost občerstvení v sále, se počet návštěvníků začal vracet na předpandemickou úroveň. Ve 3. čtvrtletí tak zavítalo do kin v Česku již 3,5 mil. diváků, meziročně o polovinu více a ve srovnání se shodným obdobím v roce 2019 o 17 % méně. Návrat k normálu potvrdila i velmi dobrá návštěvnost v letošním říjnu (1,5 mil. diváků).

a podpůrných činností (18,8 % ve 3. čtvrtletí) byl z velké části ovlivněn oživením poptávky v oblasti cestovních agentur. Naopak tržby pracovních agentur zaznamenaly mírný pokles. Tržby drtivě většiny dílčích odvětví náležejících do administrativních a podpůrných činností se nacházely pod úrovní roku 2019.

Graf č. 7 Příspěvky dílčích odvětví k meziroční změně tržeb ve službách* (v p. b., očištěno o kalendářní vlivy), saldo indikátoru důvěry ve službách** (v p. b., pravá osa) a vybrané bariéry růstu** (v %, pravá osa)

*Bez odvětví obchodu, peněžnictví, pojišťovnictví, vědy, výzkumu a veřejných služeb.

**Zahrnuje i finanční sektor. Saldo důvěry i bariéry růstu jsou sezónně očištěny a vyjadřují stav v prvním (bariéry růstu), resp. ve druhém měsíci daného čtvrtletí (saldo důvěry). Podniky mohly uvést více hlavních bariér současně. Zdroj: ČSÚ, Eurostat

Meziroční růst maloobchodních tržeb navázal ve 3. čtvrtletí na tempa z období před začátkem pandemie.

Tržby za prodej nepotravinářského zboží byly výrazně taženy internetovým obchodem.

Maloobchodní tržby⁴³ reagovaly letos na jarní uvolnění restrikcí prudkým květnovým posílením (8,7 % meziměsíčně). Od června do září ale meziměsíční změny jen lehce kolísaly mezi růstem a poklesem. Za 3. čtvrtletí vzrostly tržby meziročně o 4,0 %⁴⁴ a navázaly na tempa z období těsně před propuknutím pandemie⁴⁵. Svižně rostly tržby za nepotravinářské zboží (8,0 %), ve kterých se mohl projevit vliv odložené spotřeby, i obliba nákupů přes internet, které se během pandemie pro část spotřebitelů patrně staly dominantním nákupním kanálem. V rámci specializovaných prodejen rostly nejvíce tržby v obchodech s počítačovým a komunikačním zařízením (10,8 %) a v obchodech s výrobky pro domácnost (6,7 %). Vyšší poptávku zaznamenaly i prodejny s oděvy, obuví a koženým zbožím (ty přitom loni v létě stále vykazovaly u tržeb meziroční pokles). Tržby za prodej potravin se letos ve 3. čtvrtletí o 0,8 % snížily, mírný meziroční pokles hlásily jak specializované prodejny potravin, tak velké řetězce. Prodejci pohonných hmot stržili meziročně o 3,1 % více, proti vyššímu růstu mohly působit silící ceny⁴⁶. V motoristickém segmentu obchodu (CZ-NACE 45) klesly ve 3. čtvrtletí tržby meziročně o 2,1 % a ve dvouletém srovnání propadly o 10,1 % (pouze tržby za opravy a údržbu motorových vozidel kromě motocyklů klesly mírněji, o 2,3 %).

⁴³ Všechna meziroční tempa tržeb za maloobchod jsou uvedena ve stálých cenách a očištěna o kalendářní vlivy, mezičtvrtletní či meziměsíční tempa jsou očištěna o sezónní vlivy (včetně vlivu počtu pracovních dnů). Maloobchod zahrnuje odvětví CZ-NACE 47.

⁴⁴ Rostly tak vyšším tempem než v EU (3,2 %) i eurozóně (2,4 %). Za úrovní z loňského 3. čtvrtletí mírně zaostaly jen v Lucembursku, Španělsku, Belgii a Rakousku (vždy do 1 %), v Německu meziročně stagnovaly, na Slovensku vzrostly o 3,0 %, v Polsku o 9,0 %. Tržby za potraviny klesly kromě ČR jen ve třetině států EU, naopak tuzemský růst tržeb za nepotravinářské zboží převyšoval tempo v Unii (5,1 %).

⁴⁵ Protože ani loni v létě nebyl obchod v tuzemsku omezen restrikcemi, odráží meziroční tempo dobře nákupní apetit domácností. Ten byl ovlivněn zvyšující se důvěrou spotřebitelů, která letos v srpnu vystoupala nejvýše od konce roku 2019. To souviselo s nízkou nezaměstnaností i pokračujícím reálným růstem mezd (podpořeným vyplacením mimořádných odměn v části veřejného sektoru i nižším zdaněním výdělků). Proti rychlejší realizaci odložené spotřeby mohly ale působit vysoké obavy lidí z růstu cen, které měly oporu i v reálném vývoji ekonomiky.

⁴⁶ Průměrná cena benzínu Natural 95 (33,85 Kč/l) a průměrná cena motorové nafty (31,81 Kč/l) byly v září nejvyšší od prosince 2014.

4. Vnější vztahy

Výrazný meziroční nárůst hodnoty vývozu v kumulaci od začátku roku byl ovlivněn zejména vývojem ve 2. čtvrtletí. Ve 3. čtvrtletí export rostl jen mírně.

Hodnota vývozu zboží v 1. až 3. čtvrtletí 2021 dosáhla 2 904,7 mld. korun. To je meziročně o 424,1 mld. (17,1 %) více než ve stejném období loňského roku. Z velké části se na výrazném růstu podílely hlavně výsledky za 2. čtvrtletí – vývoz byl letos výrazně vyšší ve srovnání s loňským 2. kvartálem, ovlivněným prvním nástupem pandemie. V samotném 3. čtvrtletí 2021 se část výrobců navázaných na export potýkala s nedostatkem komponent, což také ovlivnilo výrazné zpomalení růstu vývozu. Celková hodnota vývozu ve 3. čtvrtletí dosáhla 906,5 mld. korun a meziročně se zvýšila o 30,9 mld. (3,5 %).

Růst vývozu ve 3. čtvrtletí podpořil hlavně export do EU.

Od počátku roku rostl silněji vývoz do EU (meziročně za 1. až 3. čtvrtletí +366,8 mld. korun, 18,6 %). Export mimo EU byl vyšší o 57,1 mld. korun (11,2 %). V samotném 3. čtvrtletí dál meziročně rostl vývoz do zemí EU (+35,6 mld. korun, 5,1 %), zatímco hodnota exportu mimo Unii klesla o 4,9 mld. (-2,7 %). Nejvíce ve 3. čtvrtletí meziročně rostl vývoz do Rakouska (+8,5 mld. korun, 23,8 %) a na Slovensko (+8,1 mld., 9,7 %). Silnější byly také přírůstky v případě Německa (+7,2 mld. korun, 2,6 %), Polska (+6,0 mld., 10,0 %), Itálie (+3,8 mld., 13,3 %) a Spojených států (+3,1 mld., 16,0 %). Největší meziroční pokles vykázal vývoz do Ruska (-4,1 mld. korun, -17,8 %), Turecka (-3,8 mld., -29,7 %) a Velké Británie (-3,5 mld., -9,9 %).

Oslabení dynamiky exportu téměř výhradně souvisí se situací v automobilovém průmyslu.

Výrazný propad dynamiky vývozu ve 3. čtvrtletí lze z velké části přičíst na vrub exportu motorových vozidel (do oddílů patří i karoserie a díly a příslušenství). Ten byl meziročně nižší o 52,0 mld. korun (-21,8 %). Na srovnávací základně loňského roku byl přítom patrný útlum, který přetrvával po šokovém propadu zahraničního obchodu v průběhu jara. Aktuální meziroční propad vývozu motorových vozidel byl způsoben hlavně nedostatkem výrobních komponent a přerušením výroby v letních měsících. Situace exportéru v naprosté většině ostatních odvětví se naopak zlepšovala. Nejvíce se ve 3. čtvrtletí meziročně zvýšila hodnota vývozu základních kovů (+13,0 mld. korun, 43,7 %) a chemických látek a přípravků (+12,4 mld., 31,9 %) – v obou případech měl vliv cenový nárůst. Zvýšení cen stálo i za mimořádně vysokým přírůstkem hodnoty vývozu elektřiny, plynu, páry a klimatizovaného vzduchu (+9,6 mld. korun, 196,9 %). Solidně rostl export většiny významných artiklů – nejvíce elektrických zařízení (+6,6 mld. korun, 8,6 %), kovodělných výrobků (+6,5 mld., 12,1 %) a strojů a zařízení (+5,8 mld., 6,2 %). Netypicky silné přírůstky vykázal vlivem nárůstu cen export dřeva a dřevěných výrobků (+5,2 mld. korun, 50,7 %) a produktů souvisejících s odpadem⁴⁷ (+5,1 mld., 75,1 %).

Import ve 3. čtvrtletí velmi silně rostl.

Hodnota dovozu v 1. až 3. čtvrtletí dosáhla celkově 2 876,3 mld. korun a meziročně byla vyšší o 496,7 mld. korun (20,9 %). V samotném 3. čtvrtletí dovoz dosáhl 958,3 mld. korun a meziročně se zvýšil o 138,2 mld. (16,8 %). Velmi výraznému nárůstu pomohla i nižší srovnávací základna loňského 3. čtvrtletí, kdy se postupně rozjížděla domácí výroba a investiční i výrobní poptávka byly nižší. Silně se projevil i meziročně vyšší ceny surovin. Výrazně vyšší byl v kumulaci od začátku roku dovoz z Evropské unie (+304,6 mld. korun, 19,9 %) i ze zemí mimo ni (+188,2 mld., 22,5 %). V samotném 3. kvartálu byl dovoz z Unie vyšší o 57,4 mld. korun (10,7 %), zatímco z mimounijních zemí o 79,6 mld. (28,5 %). Zejména výrazný růst cen ropy a zemního plynu ovlivnil přírůstek hodnoty importu z Ruska (+20,2 mld. korun, 116,4 %), silný byl ale také nárůst u Německa (+16,0 mld., 7,8 %), Číny (+14,7 mld., 14,6 %), Polska (+9,6 mld., 13,1 %) a Slovenska (+9,3 mld., 22,8 %).

Nejvíce se navýšovala hodnota dovozu surovin – kovů a ropy a zemního plynu.

K silnému meziročnímu přírůstku hodnoty dovozu ve 3. čtvrtletí nejvíce přispívalo navýšení cen některých surovin. To se projevilo zejména u základních kovů (+31,2 mld. korun, 58,3 %), ropy a zemního plynu (+27,9 mld., 145,7 %) a souvislost s růstem cen ropy lze najít i ve vývoji dovozu chemických látek a přípravků (+17,6 mld., 26,5 %). Cenové vlivy se projevily také na zvýšeném dovozu koksu a rafinovaných ropných produktů (+8,0 mld.

⁴⁷ Projevilo se zejména navýšení hodnoty vývozu kovového odpadu.

korun, 69,8 %) a také u elektřiny, plynu, páry a klimatizovaného vzduchu (+4,4 mld., 148,4 %). Rostl ale dovoz naprosté většiny zboží. Vyšší byl mimo jiné import elektrických zařízení (+15,5 mld. korun, 22,1 %), strojů a zařízení (+7,7 mld., 9,8 %), počítačů, elektronických a optických přístrojů (+6,7 mld., 6,6 %) nebo pryžových a plastových výrobků (+5,7 mld., 13,0 %). Výrazně se naopak propadl dovoz motorových vozidel (-18,2 mld. korun, -14,5 %).

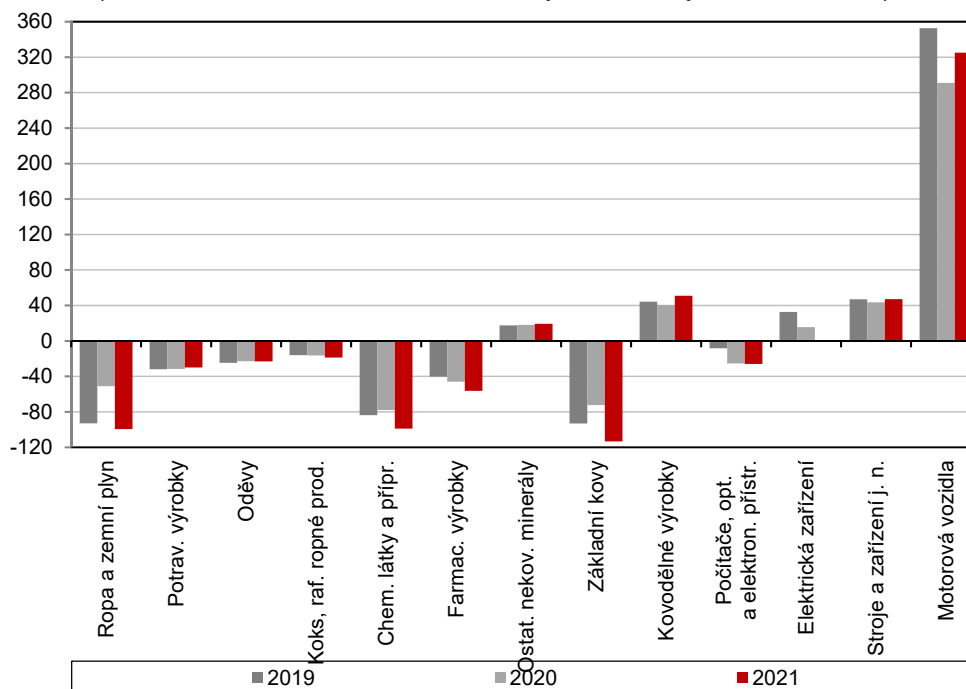
Bilance zahraničního obchodu ve 3. čtvrtletí spadla do poměrně hlubokého deficitu.

Bilance zahraničního obchodu v 1. až 3. čtvrtletí dosáhla přebytku 28,4 mld. korun. To je meziročně o 72,5 mld. méně. Bilance se přitom v 1. i 2. čtvrtletí roku meziročně zlepšovala, ale problémy domácích exportérů způsobily ve 3. čtvrtletí meziroční zhoršení o 107,2 mld. korun a výsledný propad do deficitu 51,8 mld. Jde o nejhorší zaznamenaný výsledek bilance zahraničního obchodu se zbožím⁴⁸. V kumulaci od počátku roku se o 62,1 mld. korun meziročně zvýšil přebytek obchodu s EU. Naopak ve stejném období došlo k rekordně silnému prohloubení deficitu obchodu se zeměmi mimo EU (-131,1 mld. korun). Pohled na samotné 3. čtvrtletí 2021 ukazuje na plošné zhoršení bilance obchodu s většinou významných obchodních partnerů. Přebytek obchodu s EU meziročně klesl o 21,9 mld. korun a deficit se zeměmi mimo EU se prohloubil o 84,6 mld. Nejvíce ve směru zhoršení bilance působil zahraniční obchod s Ruskem (zhoršení o 24,3 mld. korun), Čínou (-15,2 mld.), Německem (-8,9 mld.), Japonskem (-7,4 mld.), Tureckem (-6,7 mld.) a Korejskou republikou (-5,2 mld.). Zlepšila se bilance obchodu s Rakouskem (+1,5 mld. korun).

Ve 3. čtvrtletí se zhoršila bilance obchodu s většinou druhů zboží.

K meziročnímu zhoršení bilance došlo ve 3. čtvrtletí u obchodu s většinou zboží. Nejvíce k tomu přispíval obchod s motorovými vozidly (-33,8 mld. korun), ropou a zemním plynem (-29,3 mld.), základními kovy (-18,2 mld.), elektrickými zařízeními (-8,9 mld.) a počítači, elektronickými a optickými přístroji (-6,4 mld.). Naopak významněji ve směru zlepšení bilance působil obchod s elektřinou, plynem, párou a klimatizovaným vzduchem (+5,3 mld. korun), produkty souvisejícími s odpady (+3,5 mld.), kovodělnými výrobky (+2,7 mld.), produkty lesnictví a těžby dřeva (+2,1 mld.) a se dřevem a dřevěnými výrobky (+2,0 mld.).

Graf č. 8 Bilance zahraničního obchodu se zbožím ve statistice zahraničního obchodu (kumulace 1.–3. čtvrtletí, v mld. korun, vybrané oddíly klasifikace CPA)

Zdroj: ČSÚ

⁴⁸ V rámci 3. čtvrtletí roku skončil zahraniční obchod se zbožím v deficitu v letech 2005–2008, 2010, 2011 a 2018.

5. Ceny

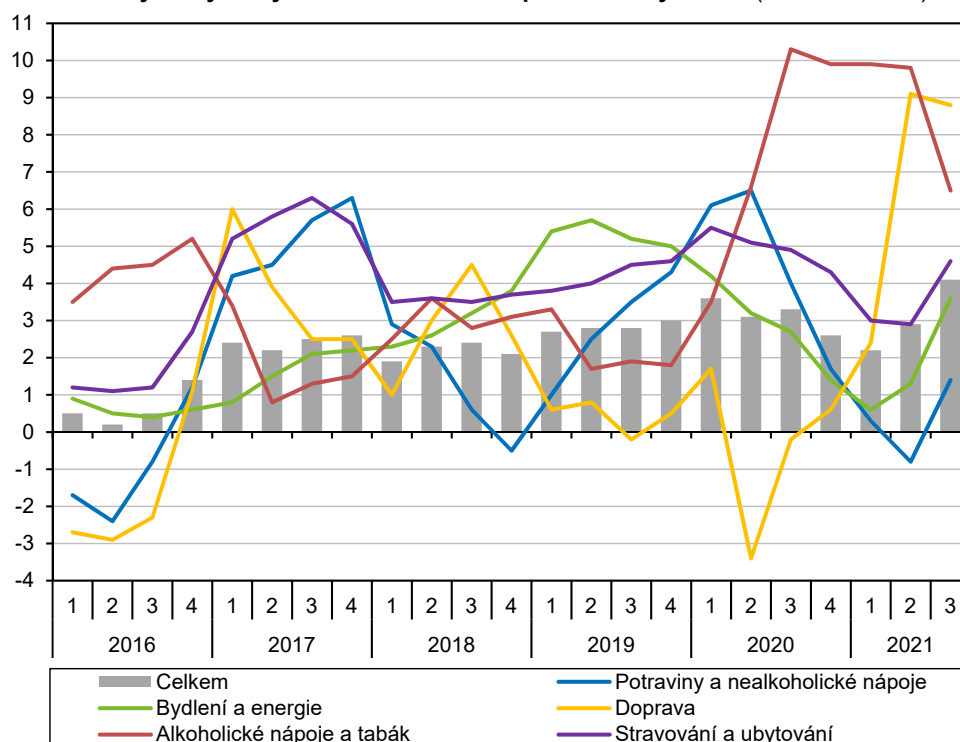
Meziroční růst cenové hladiny ve 3. čtvrtletí zrychlil.

Meziroční růst spotřebitelských cen prudce zrychlil.

Ve 3. čtvrtletí zrychlil meziroční růst celkové cenové hladiny (podle deflátoru HDP) na 4,6 %. Ve srovnání se 2. čtvrtletím se cenová hladina zvýšila o 1,1 %. Meziroční růst cen spotřebních statků mírně zpomalil na 3,8 %, přičemž cenový růst u spotřeby domácností i vlády byl podobný (3,7 %, resp. 3,8 %). Výrazně zrychlil meziroční přírůstek cen kapitálových statků (6,8 %), z toho ale u samotných investic se tempo příliš neměnilo (4,4 %), původ zrychlení lze tedy hledat zejména u zásob. Směnné relace byly poprvé po devíti čtvrtletích záporné (99,7 %) a vinu na tom měl výhradně obchod se zbožím (99,8 %), zatímco u služeb byly směnné relace kladné (100,5 %).

V kumulaci za 1. až 3. čtvrtletí 2021 se spotřebitelské ceny meziročně zvýšily o 3,1 %. V samotném 3. čtvrtletí roku meziroční růst spotřebitelských cen výrazně zrychlil. Přírůstek dosáhl 4,1 % a byl nejvyšší od 4. kvartálu 2008. Silné zrychlení (největší od 1. čtvrtletí 2012) nejvíce ovlivnil vývoj cen bydlení a energií, potravin a nealkoholických nápojů a odívání a obuvi. Naopak výrazně oslabil růst cen alkoholických nápojů a tabáku. K celkovému meziročnímu nárůstu spotřebitelských cen nejvíce přispěly ceny dopravy, bydlení a energií a alkoholických nápojů a tabáku. Oproti 2. čtvrtletí se spotřebitelské ceny zvýšily o 2,0 %, což je největší skok od počátku roku 2012. K tomu nejvíce přispíval nárůst cen bydlení a energií, rekreací a kultury a dopravy.

Graf č. 9 Ceny ve vybraných oddílech indexu spotřebitelských cen (meziročně v %)

Zdroj: ČSÚ

Ceny bydlení nejvíce přispívaly k celkovému růstu spotřebitelských cen i k jeho zrychlení.

Ceny bydlení, vody, energií a paliv se ve 3. čtvrtletí 2021 meziročně zvýšily o 3,6 % a oproti předcházející polovině roku růst výrazně zrychlil (v 1. a 2. čtvrtletí přírůstky dosáhly 0,6 % a 1,3 %). Mezičtvrtletně se ceny bydlení a energií zvýšily o 2,4 %. Značně posílila meziroční dynamika imputovaného nájemného⁴⁹ (8,2 %), ale více rostly i ceny samotného nájemného z bytu (2,7 %). Skokové bylo i zrychlení růstu cen běžné údržby a oprav (6,7 %). Na výrazné úrovni se držel přírůstek cen ostatních služeb

⁴⁹ Imputované nájemné vyjadřuje náklady vlastnického bydlení. Kromě samotných cen bydlení zahrnuje i náklady na výstavbu a renovace a další poplatky. Více na: <https://www.czso.cz/cso/metodicka-poznamka-k-indexu-spotrebitelskych-cen-imputovane-najemne>

souvisejících s bydlením. Ve 3. čtvrtletí se ještě ve spotřebitelských cenách významněji neprojevoval silný růst cen elektřiny (index začal posilovat až v září), takže ceny elektřiny, tepla, plynu a paliv za úrovní loňského 3. čtvrtletí zaostávaly o 2,7 %.

Posílil i přírůstek cen potravin a nealkoholických nápojů.

Ceny potravin a nealkoholických nápojů v 1. čtvrtletí meziročně stagnovaly a ve 2. kvartálu klesaly, ale ve 3. čtvrtletí, podobně jako u většiny dalších oddílů spotřebitelského koše, došlo ke zrychlení jejich růstu (1,4 %). Mezičtvrtletně ale ceny potravin a nealkoholických nápojů stagnovaly (-0,2 %). Posílil meziroční přírůstek cen olejů a tuků (12,5 %), zeleniny (6,9 %), pekárenských výrobků a obilovin (1,7 %) nebo mléka, sýrů a vajec (1,7 %). Naopak nižší byly ceny masa (-1,6 %), i když pokles oproti předchozímu čtvrtletí zmírnil.

Výrazně se zvyšovaly ceny pohonných hmot i dopravních prostředků.

Stále přetrvával velmi vysoký meziroční růst cen dopravy, který pod vlivem výrazného zdražení ropy prudce zrychlil již ve 2. kvartálu. Ve 3. čtvrtletí přírůstek cen dopravy drobně zmírnil a dosáhl 8,8 %. Mezičtvrtletně ceny dopravy vzrostly o 2,8 %. Nejvíce k meziročnímu růstu nákladů na dopravu přispívaly ceny provozu osobních dopravních prostředků (zejména pohonných hmot), které se zvýšily o 14,0 %. Zčásti za tím lze vidět srovnání s nízkou základnou loňského roku, velmi silný ale byl i mezičtvrtletní nárůst (4,0 %). Přes mírné oslabení zůstal nadále poměrně výrazný i meziroční přírůstek cen nákupů samotných dopravních prostředků (5,8 %), jeho mezičtvrtletní tempo přitom zrychlilo na 1,8 %. Posílil i meziroční nárůst cen dopravních služeb (2,5 %).

Rostly ceny téměř všech oddílů spotřebitelského koše.

Vliv alkoholických nápojů a tabáku na meziroční růst spotřebitelských cen zůstal významný. Meziroční přírůstek jejich cen ale zmírnil na 6,5 %. Značný přitom zůstal rozdíl mezi tempem zdražování samotných alkoholických nápojů (1,5 %) a tabáku (10,2 %). Ceny odívání a obuvi byly ve 3. čtvrtletí meziročně vyšší o 7,8 %, což představovalo prudké zrychlení oproti 2. čtvrtletí. Odívání a obuv silně mezičtvrtletně zdražily již ve 2. čtvrtletí (2,4 %), kdy došlo k uvolnění restrikcí, které právě na tento segment výrazně dopadaly. Ve 3. kvartálu mezičtvrtletní přírůstek cen odívání a obuvi dosáhl 2,8 %. Značné bylo také zrychlení meziročního růstu cen stravování a ubytování (4,6 %), na kterém se podílely z většiny stravovací služby. Posílil také meziroční přírůstek cen bytového vybavení, zařízení domácností a oprav (3,7 %), především pod vlivem nábytku a bytového zařízení (6,5 %). Ceny rekreací a kultury se meziročně zvýšily o 3,1 % a posílení přírůstku ovlivnily hlavně ceny audiovizuálních a fotografických zařízení a vybavení pro zpracování dat. Ostatní zboží a služby byly meziročně dražší o 3,6 %, ceny vzdělávání vzrostly o 2,3 % a zdraví o 3,1 %. Meziročně klesly pouze ceny pošt a telekomunikací (-0,7 %).

Cenový růst v EU zrychloval.

Také v Evropské unii meziroční růst harmonizovaného indexu spotřebitelských cen (HICP)⁵⁰ v průběhu roku postupně zrychloval a ve 3. čtvrtletí dosáhl celkově 3,1 %. Na zrychlení se podílely zejména ceny dopravy, dále bydlení a energií, posiloval i růst cen potravin a nealkoholických nápojů. Za 1. až 3. čtvrtletí celkový meziroční přírůstek cen v EU dosáhl 2,2 %. Ve 3. čtvrtletí se meziročně zvyšovaly spotřebitelské ceny ve všech zemích Unie. Nejsilněji rostl HICP v Estonsku (5,4 %), Litvě (5,2 %), Polsku (5,1 %) a Maďarsku (5,0 %). Naopak nejnižší přírůstek spotřebitelských cen zaznamenala Malta (0,5 %) a dále Portugalsko (1,2 %), Řecko (1,3 %) a Finsko (1,9 %). Cenový růst v Česku (3,3 %) byl podle HICP mírně nad průměrem EU.

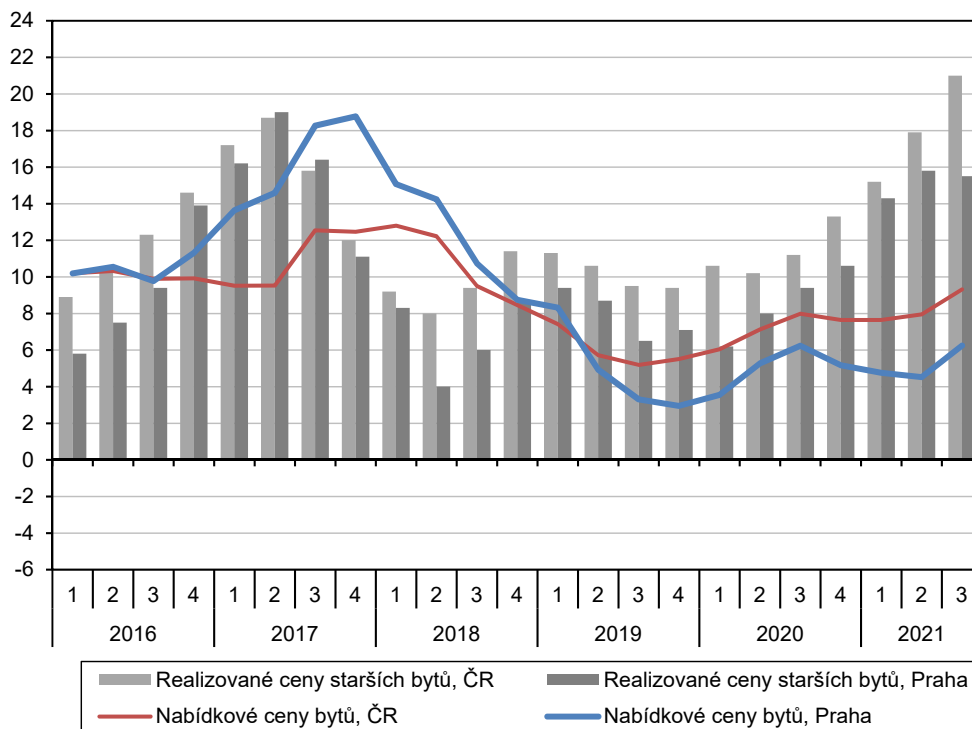
Ceny bytů rekordně rostly.

Ve 3. čtvrtletí se dál prohluboval problém převisu poptávky po nemovitostech nad jejich nabídkou. Meziroční růst nabídkových cen bytů v Česku tak dál zrychloval a dosáhl 9,3 %. Jde o nejvyšší přírůstek od 3. čtvrtletí 2018. Oproti 2. čtvrtletí nabídkové ceny vzrostly o 3,8 %, nejvíce od 3. čtvrtletí 2017. Mírněji než ve zbytku ČR rostly nabídkové

⁵⁰ HICP neobsahuje imputované nájemné.

ceny bytů v Praze (meziročně o 6,2 %, mezičtvrtletně o 2,9 %), i zde ale v průběhu 3. čtvrtletí došlo k prudkému zrychlení tempa. Meziroční růst realizovaných cen starších bytů v Česku ve 3. čtvrtletí zrychlil na rekordní úroveň 21,0 %. Ve srovnání se 2. čtvrtletím byly realizované ceny vyšší o 6,0 %. Z toho realizované ceny starších bytů v Praze byly meziročně vyšší o 15,5 %. Realizované ceny nových bytů v Praze byly meziročně vyšší o 21,1 %, mezičtvrtletně o 9,9 %.

Graf č. 10 Ceny nemovitostí (meziroční změna, v %)

Zdroj: ČSÚ

Meziroční růst cen průmyslových výrobců atakoval historické rekordy.

Meziroční růst cen průmyslových výrobců v průběhu prvních tří čtvrtletí roku 2021 výrazně zrychloval a ve 3. čtvrtletí dosáhl až na 9,0 %, což atakovalo historické rekordy z roku 1993. Oproti předchozímu čtvrtletí se ceny průmyslových výrobců zvýšily o 3,5 %. Celkový meziroční růst byl ovlivněn zejména vývojem cen výrobků a služeb zpracovatelského průmyslu, které se ve 3. čtvrtletí meziročně zvýšily o 11,0 %. Zároveň téměř u všech skupin výrobků došlo ke zrychlení meziročního tempa růstu. Nejvíce k navýšení cen ve zpracovatelském průmyslu přispěly obecné kovy a kovodělné výrobky (meziroční nárůst o 24,9 %) a z velké části za tím stály i ceny koksů a rafinovaných ropných produktů⁵¹. Na jejich vývoj bývají navázány i ceny chemických látek a výrobků (meziroční navýšení o 38,3 %). Prudce akceleroval růst cen u dřeva, papíru a tisku (22,2 %), kterého se dotýká výrazný nedostatek materiálových vstupů. Ve 3. čtvrtletí posílil i meziroční růst cen pryžových a plastových výrobků (5,9 %), textilu, oděvů a usní (5,7 %), elektrických zařízení (5,3 %), základních farmaceutických výrobků (3,5 %), nábytku a ostatních výrobků zpracovatelského průmyslu (3,4 %), strojů a zařízení (3,3 %), potravinářských výrobků (1,6 %) a počítačů, elektronických a optických přístrojů (1,0 %). Meziročně klesaly jen ceny dopravních prostředků (-1,3 %). Meziroční růst cen těžby a dobývání zrychlil na 3,3 % a více rostly především ceny zmiňované ropy a zemního plynu, ale vyšší byly i ceny dalších surovin, jako jsou například materiály využívané ve stavebnictví. Ceny elektřiny, plynu, páry a klimatizovaného vzduchu byly vyšší o 0,8 % a ceny zásobování vodou a služeb souvisejících s odpadními vodami o 5,9 %.

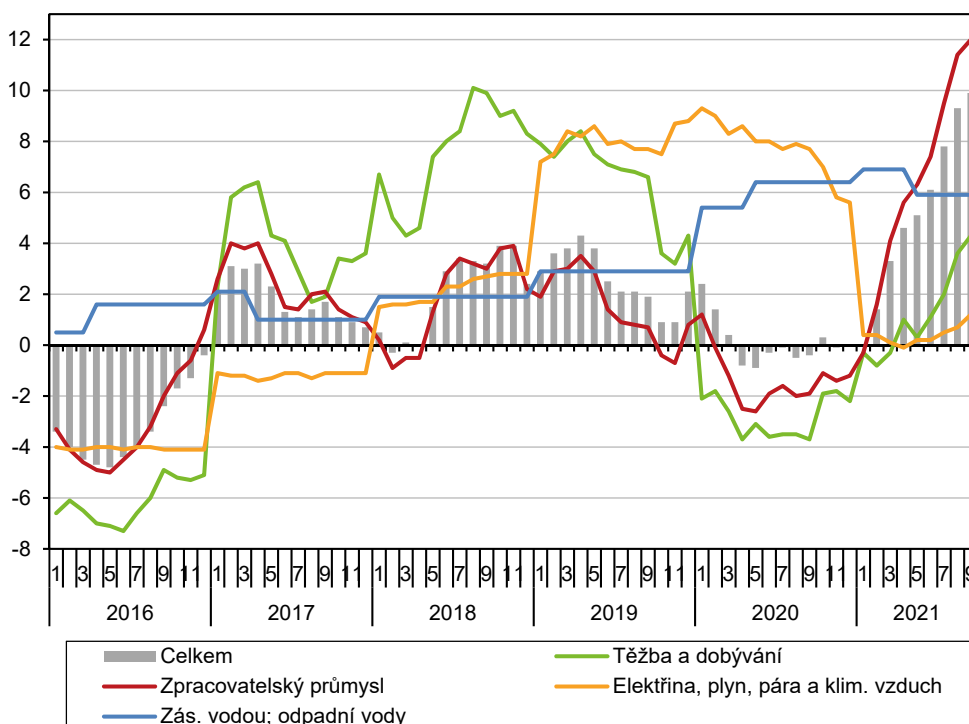
⁵¹ Individuální data.

Ceny průmyslových výrobců v EU ve 3. čtvrtletí rovněž prudce rostly.

Meziroční růst cen průmyslových výrobců⁵² ve 3. čtvrtletí 2021 opět prudce zrychlil a dosáhl 14,1 %. Výrazně se do něj promítal vývoj cen ropy a zemního plynu i s nimi těsně souvisejících cen elektřiny. Ceny těžby a dobývání meziročně vzrostly o 37,4 % (22,5 % ve 2. čtvrtletí), ceny výrobků a služeb zpracovatelského průmyslu byly vyšší o 9,7 % (7,0 % ve 2. čtvrtletí) a přírůstek cen elektřiny, plynu, páry a klimatizovaného vzduchu dosáhl 32,3 % (18,4 % ve 2. čtvrtletí). Nejvíce ve 3. čtvrtletí meziročně vzrostly ceny průmyslových výrobců v Irsku (68,6 %, ztrojnásobily se zde ceny elektřiny), Dánsku (27,0 %, prudce se zrychlil růst cen těžby a dobývání) a Estonsku (25,2 %, výrazný nárůst cen elektřiny). Jen mírně rostly ceny výrobců na Maltě (1,4 %) a k zemím s nižším přírůstkem cen patřilo kromě Slovenska (6,9 %) a Slovinska (8,0 %) i Česko (8,9 %).

Graf č. 11 Ceny hlavních skupin průmyslových výrobců (meziroční změna, v %, podle klasifikace CPA)

Zdroj: ČSÚ

Silně se zvyšovaly ceny stavebních prací, do kterých se promítalo zdražení materiálů.

Od počátku roku postupně zrychluje meziroční růst indexu cen stavebních prací. Podle odhadů se ve 3. čtvrtletí 2021 mezičtvrtletně zvýšily o 3,2 % a meziročně byly vyšší o 6,3 %. Velmi silně přitom rostly zejména ceny materiálů a výrobků spotřebovávaných ve stavebnictví. Ty byly mezičtvrtletně vyšší o 6,7 % a meziročně vzrostly o 15,1 %.

Ceny tržních služeb se zvyšovaly mírně, velmi posiloval přírůstek cen služeb v oblasti zaměstnání.

Ceny tržních služeb meziročně vzrostly o 1,3 %. Meziroční index zrychlil poprvé od 1. čtvrtletí 2020. Nejvíce k meziročnímu růstu cen tržních služeb přispívala pozemní a potrubní doprava, kde přírůstek mírně zrychlil na 1,6 %. Výraznější vliv měly i služby v oblasti zaměstnání, kde ceny po zvolnění ve druhé polovině loňského roku opět silně rostou (7,3 %), služby v oblasti nemovitostí, u kterých navýšení cen posílilo na 1,8 %, a služby v oblasti programování a souvisejícího poradenství, kde naopak došlo ke zvolnění meziročního přírůstku (1,8 %). Mírně pozitivní vliv na růst cen tržních služeb měly i ceny vedení podniků a poradenství v oblasti řízení (4,6 %), poštovních a kurýrních služeb (2,0 %), právních a účetnických služeb (1,9 %), reklamních služeb a průzkumu trhu (1,7 %) a skladování a podpůrných služeb v dopravě (1,3 %). Ve

⁵² Bez cen zásobování vodou a služeb souvisejících s odpadními vodami.

směru poklesu působily především ceny informačních služeb (−4,0 %), architektonických a inženýrských služeb (−0,9 %) a telekomunikačních služeb (−0,7 %).

Zrychlil růst cen zemědělské výroby.

Ceny zemědělské výroby ve 3. čtvrtletí meziročně vzrostly o 7,5 %. To představuje výrazné zrychlení tempa a jde o nejvyšší přírůstek od 2. čtvrtletí 2019. Ceny rostlinné výroby byly meziročně vyšší o 10,6 %. Dál posiloval růst cen obilovin (15,6 %), a to u všech druhů – velmi silný byl zejména meziroční přírůstek cen pšenice (17,5 %) a kukuřice (27,7 %). Růst cen průmyslových plodin dosáhl 10,9 %. Ceny krmných plodin byly ve 3. čtvrtletí meziročně nižší o 2,3 % a v případě zeleniny a zahradnických produktů stagnovaly (0,2 %). Dál se zmírňoval propad cen brambor (−4,0 %). Ceny se zde dostaly na úroveň, kterou měly před rokem 2019, v němž brambory kvůli nepříznivé úrodě extrémně zdražily. Ceny ovoce byly ve 3. čtvrtletí meziročně nižší o 11,4 %. Naopak ceny vína (hroznů) vzrostly o 56,2 %. Ceny živočišné výroby byly meziročně vyšší o 3,8 %, poprvé od 1. čtvrtletí 2020. Výrazně se zmírnil propad cen hospodářských zvířat (−0,6 %), především pod vlivem mírnějšího poklesu u cen prasat a selat (−6,6 %). Posiloval růst cen skotu (6,1 %) a drůbeže (1,8 %). Ceny živočišných výrobků se navýšily o 7,1 %, z toho mléka o 7,8 %. Ceny vajec byly nižší o 1,3 %.

Meziroční růst cen vývozu prudce zrychlil.

Ceny vývozu ve 3. čtvrtletí meziročně vzrostly o 7,9 %. Jejich přírůstek prudce zrychlil ve srovnání s předchozím kvartálem (1,8 %). Proti výraznějšímu přírůstku přitom působil silnější kurz koruny vůči euru i dolaru.⁵³ Rostly především ceny ostatních surovin⁵⁴ (66,8 %) a také minerálních paliv (54,8 %). Silný byl i přírůstek cen polotovarů⁵⁵ (14,6 %) a chemikálií (14,0 %). Meziročně rostly i ceny vývozu potravin a živých zvířat (5,3 %), strojů a dopravních prostředků (1,6 %) a průmyslového spotřebního zboží (0,9 %). Meziročně nižší byly jen vývozní ceny nápojů a tabáku (−3,8 %).

Výrazně rostly i ceny dovozu.

Ceny dovozu byly ve 3. čtvrtletí meziročně vyšší o 8,7 %. Prudce totiž narostly ceny minerálních paliv (85,1 %) a také ostatních surovin (40,2 %). Podobně jako u vývozu byl výrazný i přírůstek cen importu polotovarů (12,9 %) a chemikálií (10,7 %). Mírně rostly ceny nápojů a tabáku (0,9 %). Nižší byly ceny dovozu průmyslového spotřebního zboží (−1,6 %), potravin a živých zvířat (−0,7 %) a strojů a dopravních prostředků (−0,6 %). Směnné relace zahraničního obchodu se zbožím byly záporné a dosáhly 99,3 %. Převážil tak vliv záporných směnných relací obchodu s minerálními palivy (83,6 %) a s nápoji a tabákem (95,3 %). Naopak kladné byly směnné relace obchodu s ostatními surovinami (119,0 %), potravinami (106,0 %), chemikáliemi (103,0 %), průmyslovým spotřebním zbožím (102,5 %), stroji a dopravními prostředky (102,2 %) a polotovary (101,5 %).

⁵³ Podle údajů ČNB ve 3. čtvrtletí 2020 průměrný kurz koruny vůči euru dosáhl 26,465 CZK/EUR. Letos to bylo 25,496 CZK/EUR. Silnější byl i kurz vůči dolaru. Loni průměr ve 3. čtvrtletí činil 22,638 CZK/USD, letos 21,629 CZK/USD.

⁵⁴ SITC 2 – suroviny nepoživatelné s výjimkou paliv

⁵⁵ SITC 6 – tržní výrobky tříděné hlavně podle materiálu

6. Trh práce

Výrazné oživení na pracovním trhu pokračovalo i ve 3. čtvrtletí.

Vývoj ve 3. čtvrtletí 2021 stvrdil pozitivní obrat, k němuž došlo na tuzemském pracovním trhu v předchozím kvartálu. Postupné jarní rozvolnění protipandemických opatření znamenalo návrat k normálu u velké části odvětví služeb. To se odrazilo ve vyšším počtu pracujících, nižší nezaměstnanosti i v návratu části neaktivních osob – hlavně mladších žen – na pracovní trh. Svižný růst soukromé i veřejné spotřeby spolu s postupně se zotavující investiční aktivitou vedly ke zlepšení hospodářské situace podniků, a podpořily tak pozitivní krátkodobá očekávání zaměstnanosti. Ta však narážela na značně vyčerpaný tuzemský pracovní trh s relativně malou disponibilní rezervou volných pracovních sil (v důsledku dlouhodobě vysoké míry zaměstnanosti i nástupu populačně slabých ročníků na trh). Toto narůstající napětí bylo částečně tlumeno zrychlením přílivu zahraničních pracovníků. I tak ovšem významně stimulovalo mzdový růst v tržních odvětvích. Po odeznění většiny krátkodobých „rušivých“ vlivů souvisejících s pandemií⁵⁶ se tak ve 3. čtvrtletí nominální růst průměrných mezd přiblížil k tempům z roku 2019. Na rozdíl od období předpandemické konjunktury byl však konfrontován s akcelerací spotřebitelských cen, což vedlo k tomu, že kupní síla výdělků zaměstnanců v některých váhově významnějších odvětvích již nerostla.

Pracovní trh se v mnohých rysech přibližoval ke stavu z období těsně před počátkem pandemie.

Celková zaměstnanost vzrostla ve 3. čtvrtletí nejvíce za poslední dva a půl roku.

Meziroční růst v celkové zaměstnanosti⁵⁷ ve 3. čtvrtletí 2021 zrychlil na 0,6 % a dosáhl maxima za poslední dva a půl roku. Celkový počet pracovníků přesto za svým předpandemickým vrcholem (2. čtvrtletí 2019) o 1,5 % (resp. 80 tis. osob) zaostával⁵⁸. Na meziročním růstu se však podíleli výhradně zaměstnanci, jejichž stavy se ve 3. čtvrtletí rozšířily o 77. tis., nejvíce od poloviny roku 2018. Naopak pokles počtu podnikatelů se prohloubil na 6,1 % a méně jich bylo i ve srovnání s 2. čtvrtletím 2021 (o 1,6 %). Obtížná situace podnikatelů zejména v oborech souvisejících s cestovním ruchem a volnočasovými aktivitami obyvatel se odrážela i v průměrném počtu odpracovaných hodin, jenž stále za běžnou úroveň z předpandemického období mírně zaostával. Nelze také vyloučit, že část úbytku sebezaměstnaných souvisela s jejich přesunem do zaměstnaneckého stavu⁵⁹.

Úbytky počtu sebezaměstnaných pokračovaly.

K vyšší zaměstnanosti přispěly ve 3. čtvrtletí nejvíce veřejné služby. Pokračoval i dlouhodobý rozvoj informačních a komunikačních činností.

Pro meziroční růst zaměstnanosti byly ve 3. čtvrtletí určující pohyby ve službách. V celém terciárním sektoru přibylo 1,1 % zaměstnaných (37 tis.), vývoj v dílčích odvětvích se vyznačoval značnou rozrůzněností. Projevovaly se jak dlouhodobé změny vázané na proměny věkové i kvalifikační skladby pracovníků, tak krátkodobé vlivy spočívající především v pokrízovém oživení spotřeby domácností. V dlouhodobě prosperujících informačních a komunikačních činnostech zaměstnanost meziročně vzrostla o 3,5 %. Jen mírně slabším tempem přibylo pracovníků v uskupení veřejná správa, obrana, vzdělávání, zdravotní a sociální péče, které k růstu zaměstnanosti v celé ekonomice přispělo ze všech odvětví nejvíce (+29 tis.). Nadále se dařilo i činnostem v oblasti nemovitostí, kde se zvyšovaly počty zaměstnanců i sebezaměstnaných. K oživení celkové zaměstnanosti došlo ve většině odvětví poskytujících služby zejména pro podniky. Naopak v uskupení obchod, doprava, ubytování a pohostinství celková zaměstnanost meziročně stále mírně klesala (−0,7 %)⁶⁰, zaměstnanců zde ale poprvé od konce roku 2019 přibylo (+0,5 %). V peněžnictví a pojišťovnictví zaměstnanost i v souvislosti s rozvojem digitalizace mírně klesala pátým rokem v řadě. Pracovní místa dále ztrácely rovněž ostatní činnosti služeb⁶¹, oproti celému loňskému roku (3,5 %) se ovšem pokles zmírnil na 0,4 %. Více než třetinu pracovníků zde tvoří sebezaměstnané osoby.

Uskupení obchod, doprava, ubytování a pohostinství bylo ovlivněno hlubším poklesem počtu sebezaměstnaných.

⁵⁶ Šlo např. o výplatu krizového ošetřovného či mimořádné „covidové“ odměny ve zdravotnictví a sociálních službách.

⁵⁷ Není-li uvedeno jinak, jsou údaje o zaměstnanosti v této kapitole vyjádřeny v pojetí národních účtů po očištění o sezónní vlivy. Jsou vyjádřeny ve fyzických osobách.

⁵⁸ Oproti úrovni ze 4. čtvrtletí 2019 byla z jedenácti hlavních odvětvových uskupení zaměstnanost vyšší v informačních a komunikačních činnostech (+5,3 %), veřejné správě, obraně, vzdělávání, zdravotní a sociální péči (+4,9 %), činnostech v oblasti nemovitostí (+3,7 %) a ve stavebnictví (+0,6 %).

⁵⁹ K mírnému poklesu počtu sebezaměstnaných došlo rovněž v období pokrízové expanze tuzemské ekonomiky v letech 2014 a 2015.

⁶⁰ Celé uskupení táhly dolů hlavně obory těsně spjaté s cestovním ruchem. Naopak zaměstnanců v samotném obchodu dle údajů podnikových statistik oproti 3. čtvrtletí 2020 o 2,2 % přibylo.

⁶¹ Toto uskupení zahrnuje kulturní, zábavní a rekreační činnosti, ale i osobní služby pro domácnost.

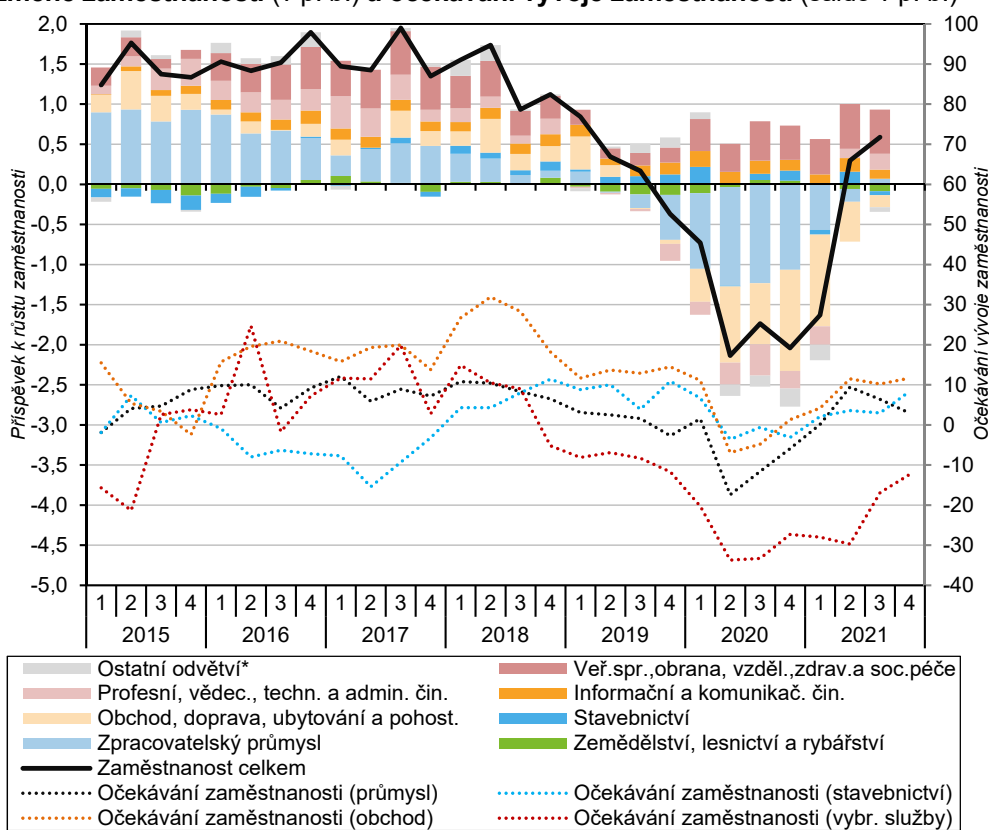
Meziroční pokles zaměstnanosti v průmyslu se ve 3. čtvrtletí zastavil.

Zaměstnanost v průmyslu se dostala na úroveň 3. čtvrtletí loňského roku. Meziroční zvýšení počtu zaměstnanců (1,1 %) bylo tlumeno hlubším úbytkem sebezaměstnaných. Podobně tomu bylo i ve stavebnictví, kde růst počtu zaměstnanců zrychlil na 2,8 %. Dlouhodobě vysoká poptávka po pracovní síle zde byla do značné míry saturována nábořem ze zahraničí. Počet všech cizinců pracujících v Česku v zaměstnaneckém postavení v posledních měsících silně rostl. V září jich úřady práce registrovaly rekordních 720 tis., meziročně o desetinu více. Rychle přibývalo občanů Ukrajiny, jejichž počet (214 tis.) převýšil i dlouhodobě dominantní skupinu zahraničních pracovníků ze Slovenska (208 tis.).

Krátkodobá očekávání zaměstnanosti byla v září nejvýše za poslední dva roky.

Dle konjunkturálních průzkumů vystoupala v září 2021 krátkodobá očekávání podniků v oblasti zaměstnanosti nejvýše od podzimu 2019. Pozitivní byla především v obchodu, ale i v průmyslu a stavebnictví. Ve službách však stále převažovaly podniky plánující propouštění lidí, a to především v oblasti dopravy, telekomunikací, bankovníctví či vydavatelských činností. Zároveň ale dále mírně rostl i podíl podniků, pro něž představoval nedostatek pracovníků jednu z růstových bariér – ve stavebnictví šlo v říjnu již o 47 % firem, v průmyslu o 21 % a ve službách o 19 %.

Graf č. 12 Celková zaměstnanost (meziročně v %), příspěvky odvětví k meziroční změně zaměstnanosti (v p. b.) a očekávání vývoje zaměstnanosti (saldo v p. b.)

* Těžba a energetika; Peněžnictví a pojišťovnictví; Činnosti v oblasti nemovitostí; Kulturní, zábavní a rekreační činnosti.
 Poznámka: Saldo očekávání vyjadřuje rozdíl v p. b. mezi kategoriemi růst versus pokles zaměstnanosti v nejbližších třech měsících. Údaje jsou sezónně očištěny a vztahují se k druhému měsíci daného čtvrtletí.
 Zdroj: ČSÚ (VŠPS, konjunkturální průzkumy)

Obecná míra nezaměstnanosti se letos od března snižovala.

Obecná míra nezaměstnanosti⁶² (ve věku 15 až 64 let) měla letos po dosažení březnového maxima (3,5 %) zřetelně sestupný trend, z velké části vlivem příznivého vývoje u žen. Efekt výrazného utlumení vládních stabilizačních programů (Antivirus, ošetřovné) byl kompenzován pozitivními dopady spojenými s plným „otevřením“ ekonomiky. V říjnu tak byla bez práce jen 2,4 % ekonomicky aktivních mužů, resp. 3,0 % žen. Ve srovnání s úrovní těsně před pandemií (z února 2020) narostla nezaměstnanost žen o 1,1 p. b., mužů pak o 0,6 p. b.

⁶² Není-li uvedeno jinak, vycházejí všechny údaje o mírách nezaměstnanosti z VŠPS a jsou očištěny o sezónní vlivy.

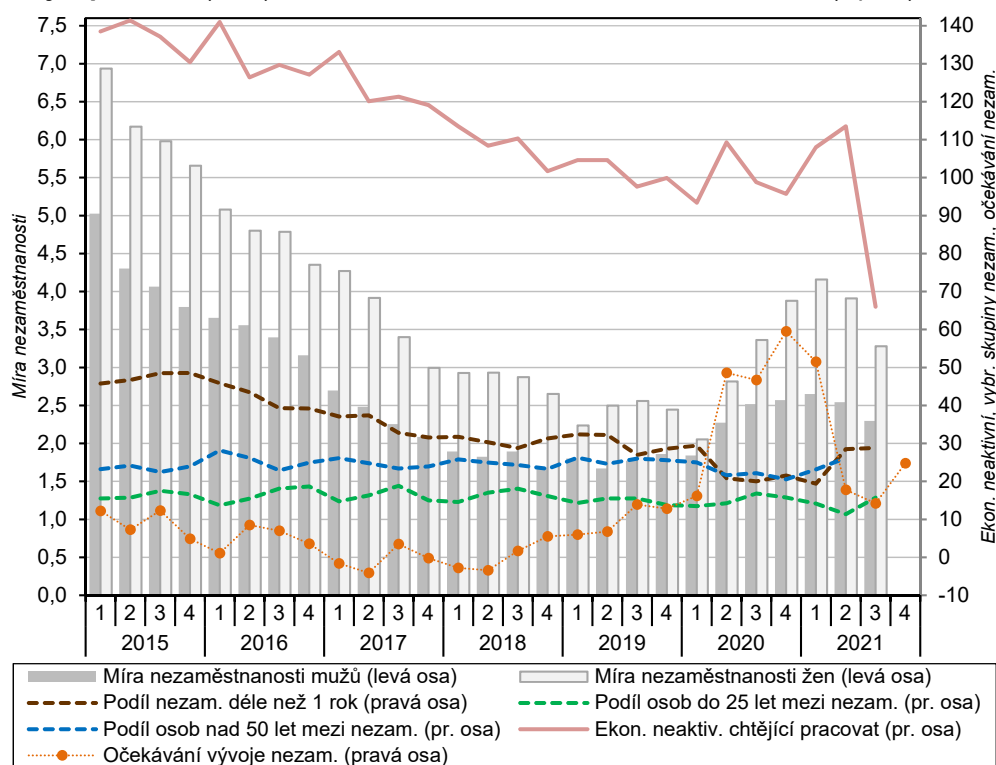
Míra nezaměstnanosti mladých žen od počátku roku výrazně klesla.

Řada odvětví služeb silně zasažených útlumem poptávky během pandemie se letos v létě a na podzim rychle zotavovala a začala opět nabírat pracovníky, z čehož patrně více profitovaly ženy. Na druhé straně nabídka zkrácených pracovních úvazků, která by „vtáhla“ na pracovní trh ještě větší počet žen, patrně zatím úrovně z roku 2019 nedosáhla⁶³. Letos se zlepšovala i pozice mladých uchazečů o práci. Míra nezaměstnanosti u žen do 25 let klesla z lednových 15,6 % na 7,7 %, pozitivní posun u mladých mužů byl podstatně skromnější – z 8,5 % na 7,9 %. Dlouhodobě nezaměstnaných ale meziročně přibývalo, jejich podíl na celkové nezaměstnanosti se ve 3. čtvrtletí přiblížil ke 30 % (k běžným hodnotám z konjunkturního roku 2019). Za celé 3. čtvrtletí klesla meziročně celková nezaměstnanost ve většině regionů. Lidí bez práce ale mírně přibývalo v Moravskoslezském kraji, kde se patrně projevil pokračující útlum těžby uhlí. Byť tento region společně s Karlovarským krajem patřil k nejpostiženějším, míra nezaměstnanosti v nich výrazněji nepřesáhla 5 %.

Obavy domácností z růstu nezaměstnanosti ve 3. čtvrtletí klesly, volných pracovních míst dále přibývalo.

Obavy domácností z růstu nezaměstnanosti (v nejbližších dvanácti měsících) během 3. čtvrtletí prudce oslabily a vrátili se na nízkou úroveň z poloviny roku 2019⁶⁴. Počet volných pracovních míst v nabídce úřadů práce vystoupal v září na 358 tis. Meziročně přibývalo zejména míst s nízkými kvalifikačními nároky, mífících primárně na zahraniční pracovníky. Vzrostla i nabídka pro uchazeče s alespoň maturitním vzděláním.

Graf č. 13 Obecná míra nezaměstnanosti (v %), podíl dlouhodobě nezaměstnaných a osob ve věku do 25 a nad 50 let mezi nezaměstnanými (v %), ekonomicky neaktivní chtějící pracovat (v tis.)* a očekávání nezaměstnanosti u domácností (v p. b.)**

Pozn.: Údaje o míře nezaměstnanosti jsou po sezónním očištění, ostatní ukazatele nikoli.

*Jde o osoby, které nepracují, aktivně práci nehledají, ale přitom uvádějí, že by chtěly pracovat.

**Sezónně očištěné saldo očekávání nezaměstnanosti v nejbližších 12 měsících (rozdíl mezi procentuální četností odpovědí domácností růst a pokles, vyjádřený v procentních bodech). Vztahuje se k prostřednímu měsíci daného čtvrtletí.

Zdroj: ČSÚ (VŠPS, konjunkturální průzkum)

Do reálného růstu průměrných mezd

Průměrná hrubá měsíční mzda dosahovala ve 3. čtvrtletí nominálně 37 499 korun a meziročně se navýšila o 5,7 %. Po zohlednění svižného růstu spotřebitelských cen se

⁶³ Zatímco v 1. čtvrtletí 2019 pracovalo na zkrácené úvazky 12,3 % žen ve věku 15 a více let, ve 2. čtvrtletí 2021 jen 11,0 %. Mezi ženami ve skupině 15 až 29 let byl v tomto období pokles ještě viditelnější – z 15,0 % na 11,8 %.

⁶⁴ V listopadu se ovšem v souvislosti s razantním zhoršením epidemické situace opět navýšily, úrovně z počátku roku ale zatím zdaleka nedosáhly.

výrazně promlouval sílící cenový růst.

Mezikvartální růst průměrné mzdy se ve 3. čtvrtletí mírně zvýšil.

mzda reálně zvýšila o 1,5 %. V žádném čtvrtletí během celého konjunkturního období let 2015 a 2019 se přitom růst koupěschopnosti zaměstnaneckých výdělků nesnížil pod 2 %. Mzda po očištění od sezónních vlivů (např. i vyplacených odměn) se oproti 2. čtvrtletí 2021 zvýšila o 1,5 %. Mezikvartální tempa během letošního roku mírně zrychlovala, což odpovídalo i postupnému zotavování ekonomiky. Poprvé od počátku pandemie však poskytuje v zásadě nerozostřený obraz dynamiky mezd i jejich meziroční srovnání. Ve 3. čtvrtletí nebyly letos ani loni v oblasti veřejných služeb vyplaceny mimořádné odměny ve významnějším objemu. Rovněž průměrná odpracovaná doba připadající na zaměstnance se v celé ekonomice meziročně téměř nezměnila a blížila se běžné úrovni před pandemií.

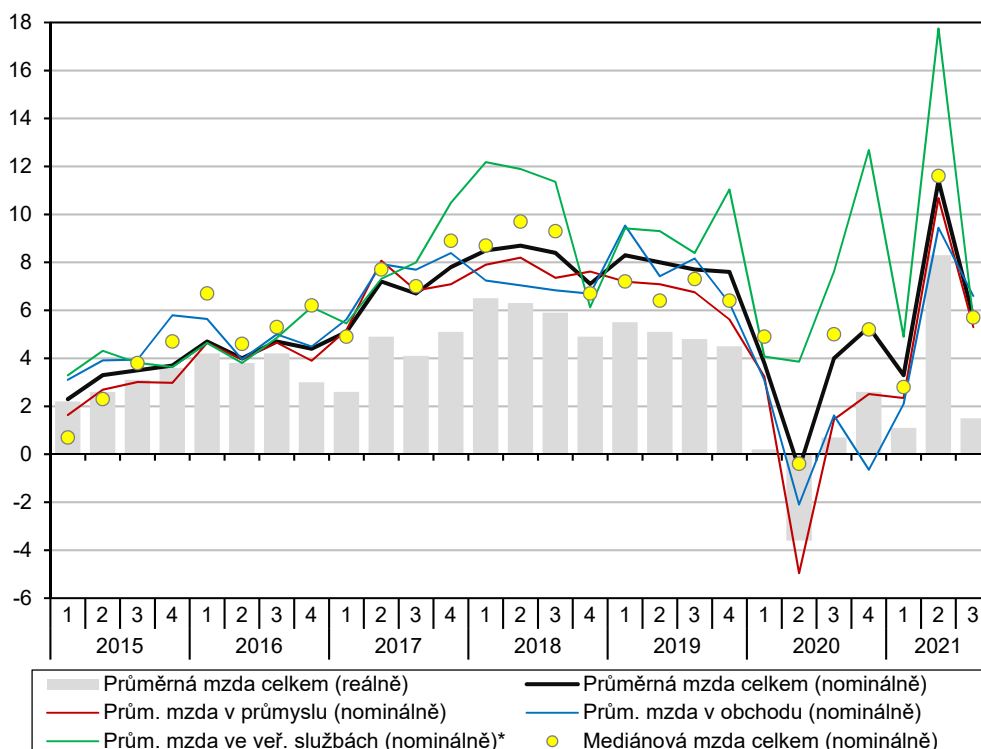
Mzdové tempo ovlivňoval mix protisměrně působících faktorů.

Prorůstově působilo ve 3. čtvrtletí na výši mezd zvyšující se napětí na pracovním trhu spojené jak s nízkou nezaměstnaností, tak s vysokým a dále rostoucím počtem volných pracovních míst. Nedostatek zaměstnanců limitoval produkci ve většině významných odvětví. Opačný vliv mělo patrně snížení efektivního zdanění u pracovníků, jež firmám umožnilo udržet vysokou zaměstnanost při nižším tlaku na růst nákladů práce. Část zaměstnavatelů zejména v tržních odvětvích tak zohlednila fakt, že lidem stoupnou čisté výděly i bez zvyšování hrubých mezd. Kromě toho se mnohé firmy v odvětvích silně zasažených pandemií navzdory vládním stabilizačním programům potýkaly s finančními problémy, což jim snižovalo možnosti lepšího ohodnocení nových i stávajících pracovníků.

Ve zpracovatelském průmyslu zůstávalo tempo mzdového růstu podprůměrné.

Ve váhově dominantním odvětví zpracovatelského průmyslu se ve 3. čtvrtletí průměrné mzdy meziročně zvýšily o podprůměrných 5,4 %. Mzdová tempa zde za úrovní celé ekonomiky zaostávala i v období 2018 až 2020. Poprvé od roku 2018 zde však narostl evidenční počet zaměstnanců. Ten se ve 3. čtvrtletí meziročně zvyšoval ve většině významnějších průmyslových oborů – vyjma strojírenství a potravinářství. Dlouhodobý úbytek pracovních míst v těžbě a dobývání zrychlil, průměrná mzda zde vzrostla o 7,5 % a držela se již jen těsně nad úrovní celé ekonomiky. V zemědělství a lesnictví, stejně jako ve stavebnictví naopak poptávka po pracovní síle rostla, procentní růst mezd ale zůstával podprůměrný, obdobně jako jejich výše.

Graf č. 14 Průměrná nominální a reálná mzda a mzdový medián (meziročně, v %)

*Zahrnuje odvětví s významnou rolí státu: Veřejná správa a obrana, povinné sociální zabezpečení; Vzdělávání; Zdravotní a sociální péče; Kulturní, zábavní a rekreační činnosti. Zdroj: ČSÚ

V rámci služeb vzrostla průměrná mzda nejvíce v činnostech v oblasti nemovitostí. Byla podpořena i vyšším počtem odpracovaných hodin.

Průměrná mzda v celém sektoru služeb dosáhla ve 3. čtvrtletí téměř 39 tis. korun a meziročně se zvýšila o rovných 6 %. Nejvíce vzrostla v činnostech v oblasti nemovitostí (11,8 %), a to i díky vyššímu počtu odpracovaných hodin. V klíčovém odvětví obchodu byl mzdový růst lehce nadprůměrný (6,6 %), zčásti i vlivem nižší loňské základny. Mzdové tempo v dopravě a skladování činilo 4,4 % a bylo jedním z nejslabších ze všech tržních odvětví. Druhým rokem v řadě zde klesal i počet zaměstnanců, což souviselo s problémy v dodavatelských řetězcích v průmyslu i s pomalým ožíváním příjezdového cestovního ruchu. Pracovní místa stále mírně ztrácelo i ubytování, stravování a pohostinství. Průměrné mzdy zde i díky navýšení minimální mzdy posílily o 7,1 %. Jejich výše ale dosahovala jen třetiny úrovně výdělků v informačních a komunikačních činnostech, kde činila 64,8 tis. korun měsíčně. Dynamický rozvoj ICT, zvýrazněný během pandemie, se v tomto odvětví odrazil i ve svižném růstu zaměstnanosti (3,2 %) i průměrných mezd (6,5 %). Peněžnictví a pojišťovnictví naopak pracovní místa mírně ztrácelo a také mzdové tempo zde za oblastí ICT dále zaostávalo.

Mzdový růst ve veřejných službách byl nadále výrazně diferencovaný.

Pokračoval i rozvoj veřejných služeb, kde přibývala pracovní místa ve všech hlavních odvětvích – nejvíce ve vzdělávání. Mzdový růst byl i ve 3. čtvrtletí výrazně rozrůzněný, na rozdíl od předchozích období se projevil hlavně vliv selektivního navyšování platových tabulek. Ve zdravotní a sociální péči mzda vzrostla o rovných 8 %, ve veřejné správě, obraně a sociálním zabezpečení o 2,3 %.

Mzdová diferenciaci se ve 3. čtvrtletí příliš nezměnila.

Medián mezd čítal ve 3. čtvrtletí u mužů 35,1 tis. korun, u žen 30,4 tis. korun. U obou pohlaví vzrostl meziročně shodně o hodnotu mírně přes 5,5 %. Podobně jako v předchozí části letošního roku se mzdové rozpětí nepatrně rozšířilo. Loni tomu bylo opačně, neboť mzdy zaměstnanců s nejnižšími výděly narůstaly vyšším procentuálním tempem nežli výděly vysokopříjmových zaměstnanců, a to především v 1. a 3. čtvrtletí.

7. Měnové podmínky

Ve 3. čtvrtletí se zvyšovaly měnověpolitické úrokové sazby.

Nastavení základních měnověpolitických sazeb se v průběhu 3. čtvrtletí změnilo jednou. Pokračující posilování inflace motivovalo k navýšení základní dvoutýdenní repo sazby na 0,75 %⁶⁵, ke kterému došlo v průběhu srpna. Diskontní sazba zůstala na 0,05 % a lombardní byla navýšena na 1,75 %. Kurz koruny vůči euru ve 3. čtvrtletí 2021 dosáhl průměrné hodnoty 25,496 CZK/EUR. Meziročně tak posílil o 3,7 % a mezičtvrtletně o 0,6 %. Kurz koruny vůči dolaru ve 3. čtvrtletí dosáhl průměru 21,629 CZK/USD. Kurz byl tak oproti loňskému 3. kvartálu silnější o 4,5 %. Ve srovnání s letošním 2. čtvrtletím ale dolarový kurz oslabil o 1,7 %. Meziroční posilování kurzu koruny mírně tlumilo inflační tlaky ze zahraničí, na druhé straně ale ztěžovalo pozici domácích exportérů.

Rostly také výnosy vládních dluhopisů.

Na zvyšování měnověpolitických úrokových sazeb reagoval navýšením i mezibankovní trh. Tříměsíční sazba PRIBOR se v průběhu 3. čtvrtletí zvýšila o 0,63 p. b.⁶⁶ na 1,11 % a podobným směrem se vyvíjely všechny typy sazeb. Co se týká úročení vládních dluhopisů, to v případě domácích dluhopisů narostlo u všech typů splatností. Nejvíce se zvýšila průměrná úroková sazba u krátkodobých dluhopisů (o 0,91 p. b. na 1,6 %). Střednědobé dluhopisy byly úročeny 1,87 % (+0,32 p. b.) a dlouhodobé 1,9 % (+0,23 p. b.). Prohloubil se tak rozdíl mezi výnosy domácích dluhopisů a dluhopisů eurozóny. Jejich výnosy totiž v průběhu 3. čtvrtletí klesaly.

Zvýšily se úrokové sazby vkladů s dohodnutou splatností.

Pohyb měnověpolitických sazeb se promítl do části úrokových sazeb klientských vkladů. U běžných účtů domácností se sice situace neměnila a jejich úročení zůstávalo prakticky nulové, ale zvýšila se průměrná sazba vkladů s dohodnutou splatností (na 0,73 %). Rostly zejména úrokové sazby vkladů se splatností do jednoho roku. Velmi podobná byla situace v případě vkladů nefinančních podniků. Úrokové sazby na běžných účtech se v zásadě nezměnily, průměrné úročení vkladů s dohodnutou splatností se ale zvýšilo na 0,56 %. Objem vkladů přijatých bankami se za 3. čtvrtletí zvýšil o 93,7 mld. korun, z toho domácnosti⁶⁷ uložily 39,2 mld. Meziročně bylo vkladů k 30. září o 399,0 mld. korun (7,2 %) více. Domácnosti se na tomto přírůstku podílely 277,7 mld. korun. Nadále se zvyšoval zejména objem netermínovaných vkladů.

Zrychloval růst objemu poskytnutých půjček na bydlení.

Ve 3. čtvrtletí se zvyšovaly i úrokové sazby úvěrů pro domácnosti. V případě úvěrů na spotřebu dosáhla průměrná úroková sazba 7,59 % a mezičtvrtletně vzrostla o 0,28 p. b. Navýšily se také sazby úvěrů na bydlení, a to u všech fixací. Celkový průměr dosáhl 2,45 % a mezičtvrtletně byl vyšší o 0,26 p. b. Nejrazantnější byl nárůst u kategorie floating a fixace do jednoho roku – průměrná sazba byla vyšší o 0,53 p. b. a dosáhla 2,9 %. Meziroční dynamika objemu poskytnutých úvěrů na spotřebu domácností po loňském propadu postupně posiluje – ve 3. čtvrtletí nárůst dosáhl 4,1 %. Poměrně mírný nárůst patrně souvisí s přebytkem peněžních prostředků, které domácnosti naakumulovaly během období, kdy byly omezené jejich nákupní možnosti. V průběhu 3. čtvrtletí se u domácností také mírně zvýšily obavy ohledně ekonomické situace. Meziroční růst objemu poskytnutých úvěrů na bydlení naopak zrychlil na 10,5 %. Tempo tak zrychluje sedm čtvrtletí v řadě. Podle údajů o nových hypotečních úvěrech ale po červnovém vrcholu (61,9 mld. korun, z toho 39,4 mld. byly čisté nové úvěry⁶⁸) došlo v průběhu 3. čtvrtletí k ochlazení a objem nových úvěrů již nerostl tak silně (ke konci září činil 46,0 mld., z toho 29,6 mld. tvořily čisté nové úvěry). Netypicky silný byl zejména pokles u čistých nových úvěrů. Celkové zadlužení domácností ke

⁶⁵ Není-li uvedeno jinak, je zdrojem údajů v této kapitole databáze ARAD České národní banky. Hodnoty směnných kurzů jsou rovněž převzaty od ČNB.

⁶⁶ Není-li uvedeno jinak, je změnou úrokových sazeb myšlen rozdíl mezi hodnotou ke dni 30. 9. a 30. 6.

⁶⁷ Obyvatelstvo bez živnostníků.

⁶⁸ V nových smlouvách jsou zahrnuty i refinancované úvěry a ostatní ujednání (v posledním roce zejména odklady splátek).

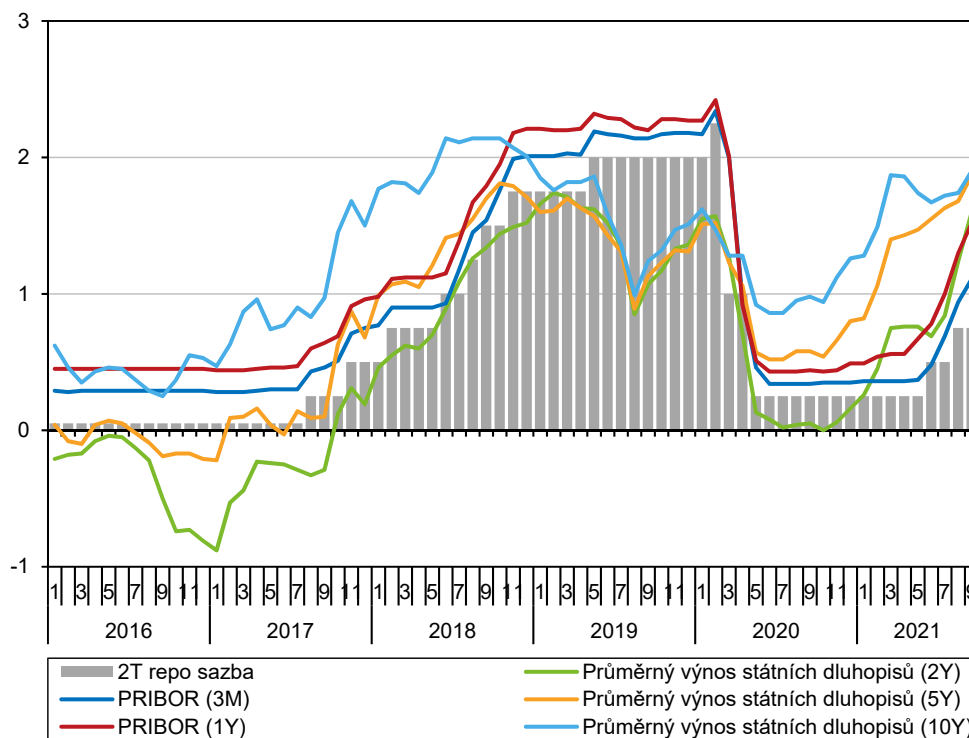

konci 3. čtvrtletí činilo 2 056,7 mld. korun a meziročně bylo vyšší o 162,7 mld. (8,6 %). Zadlužení na spotřebu bylo vyšší o 2,5 % a na bydlení o 10,5 %.

Úrokové sazby úvěrů pro podniky rostly.

Úročení úvěrů pro nefinanční podniky během 3. čtvrtletí také rostlo. Průměrná úroková sazba na úvěrech do 7,5 milionu korun se zvýšila o 0,33 p. b. na 3,77 %, u objemu mezi 7,5 a 30 miliony o 0,59 p. b. na 2,94 % a v kategorii nad 30 milionů korun o 0,55 p. b. na 1,74 %. Celkový objem úvěrů poskytnutých nefinančním podnikům vzrostl meziročně o 1,9 %. Vyšší byl výhradně objem úvěrů poskytnutých v korunách (7,0 %). Pokles objemu úvěrů poskytnutých v cizí měně o 6,9 % byl zčásti spojen s meziročním posílením kurzu. Výraznější meziroční přírůstek ve 3. kvartálu měly krátkodobé a střednědobé úvěry. Z hlediska jednotlivých odvětví pokračoval masivní nárůst půjček v dopravě a skladování (meziročně o 37,3 %). Vyšší byl i objem úvěrů profesním, vědeckým a technickým činnostem a administrativním činnostem (6,6 %), v odvětvích s převahou vládního sektoru (6,4 %), ve velkoobchodě, maloobchodě a opravách a údržbě motorových vozidel (3,5 %), ve stavebnictví (3,2 %), v zemědělství, lesnictví a rybářství (1,3 %) a u činností v oblasti nemovitostí (1,2 %). Trval meziroční pokles objemu úvěrů poskytnutých ve zpracovatelském průmyslu (-5,5 %), propad byl patrný také v ubytování, stravování a pohostinství (-8,4 %) a dál klesal objem úvěrů v informačních a komunikačních činnostech (-4,2 %).

Graf č. 15 Tržní úrokové sazby (v %)

Zdroj: ČNB

8. Státní rozpočet

Schodek SR byl zásadně ovlivněn hospodařením v prvních pěti měsících roku, kdy dominoval vliv protipandemických restrikcí.

Hospodaření státního rozpočtu (SR)⁶⁹ skončilo za 1. až 3. čtvrtletí 2021 rekordním deficitem ve výši 326 mld. korun, jenž byl meziročně o 74 mld. vyšší. Výrazně se na něm podepsal hluboký rozpočtový schodek během prvních pěti měsíců letošního roku (255 mld. korun). Deficit v samotném 3. čtvrtletí, kdy již výkon ekonomiky nebyl výrazně tlumen protipandemickými restrikcemi, přesáhl jen mírně 60 mld. korun a byl srovnatelný se shodným loňským obdobím.

Celkové příjmy SR vlivem snížené loňské základny meziročně vzrostly, úrovně z roku 2019 ale zatím nedosáhly.

Celkové příjmy SR se letos za tři čtvrtletí meziročně mírně zvýšily o 2,0 % (resp. 21 mld. korun). Zásadně k tomu přispěla nízká srovnávací základna, neboť zejména v loňském 2. čtvrtletí došlo k mimořádnému odkladu zákonných termínů splatnosti váhově významných daní i pojistného na sociální zabezpečení (SZ). Za 1. až 3. čtvrtletím roku 2019 tak celkové příjmy stále mírně zaostávaly (o 2,2 %). V letošních příjmech SR se negativně projevilo zejména snížení daňového zatížení práce, kapitálu i majetku a také změna rozpočtového určení daní ve prospěch územních rozpočtů⁷⁰. Souhrnný celostátní výběr daní (bez pojistného na SZ) na úrovni všech veřejných rozpočtů sice letos převýšil úroveň 1. až 3. čtvrtletí 2020 o rovná 2 %, oproti roku 2019 byl ale o 5,8 % nižší. Díky oživení soukromé spotřeby však v samotném 3. čtvrtletí za rokem 2019 zaostal již pouze o 0,7 % (obdobně jako letos v říjnu).

Na rostoucí výběr DPH měla vliv široká škála protisměrně působících faktorů.

Z váhově dominantní daně – DPH – plynulo do SR v 1. až 3. čtvrtletí meziročně o 2,3 % (resp. 4,8 mld. korun) více. Na úrovni všech veřejných rozpočtů posílilo inkaso dokonce o 7,4 % (za dva roky o 5,3 %). Meziroční srovnání je však ovlivněno slabou loňskou základnou v důsledku citelného omezení provozoven obchodu a dalších služeb. Dílčí dopad na letošní výběr DPH mělo i snížení sazeb daně u některých služeb⁷¹, pozitivně v tomto ohledu naopak stále více působil cenový růst v ekonomice.

Na propadu inkasa spotřebních daní se rovnoměrně podílel nižší výběr u minerálních olejů i tabákových výrobků. Ve 3. čtvrtletí ale došlo k oživení.

Celkové příjmy SR ze spotřebních daní poklesly letos za tři čtvrtletí meziročně o 5,6 %. Podílelo se na tom shodně nižší inkaso daně z minerálních olejů (s poklesem o 6,1 %, za dva roky o 14,7 %) i z tabákových výrobků (–7,8 %, resp. –0,5 %). Projevily se slabší přepravní výkony v osobní dopravě, což naznačuje i nižší spotřeba některých ropných produktů⁷². Negativně působil i pokles sazby daně u motorové nafty (o 1 korunu), opačný vliv mělo 10% navýšení daňové sazby u tabákových výrobků. V samotném 3. čtvrtletí ale díky vyšší ekonomické aktivitě inkaso obou výše uvedených daní meziročně mírně vzrostlo (shodně o 2 %). Navzdory letnímu oživení výběr obou váhově významných položek spotřebních daně zatím letos – na rozdíl od DPH – za rozpočtovým očekáváním ztateně zaostával.

Výběr většiny váhově méně významných spotřebních daní vzrostl.

Inkaso ostatních, váhově méně významných spotřebních daní meziročně mírně rostlo, především vlivem nově zavedené daně z digitálních služeb, vyššího výběru energetických daní či daně z lihu (i díky zvýšené sazbě). Za tři čtvrtletí naopak klesl výběr u daně z piva (o 7,5 %), v samotném 3. čtvrtletí se však již dostal na loňskou úroveň, protože se projevilo i pozvolné oživení příjezdového cestovního ruchu.

Inkaso daně z příjmů právnických osob po loňském propadu vzrostlo skoro o třetinu.

Na korporátní dani získal SR letos za tři čtvrtletí meziročně o 31 % (24 mld. korun) více. Společně s vyšším inkasem pojistného na SZ (+41 mld.) šlo o položky, které letos přispěly k růstu celkových příjmů SR nejvíce. Loňské inkaso korporátní daně se ovšem nacházelo na

⁶⁹ Pokud není uvedeno jinak, vycházejí všechny údaje týkající se státního rozpočtu z dat Ministerstva financí o pokladním plnění.

⁷⁰ Na sdílených daních (DPH, daň z příjmů fyzických i právnických osob) tak letos v 1. až 3. čtvrtletí inkasoval SR meziročně o 19,5 mld. korun méně. Zhruba polovina z této částky připadala na nižší příjmy z DPH.

⁷¹ Nižší sazba (z 15 % na 10 %) na stravovací a ubytovací služby, kulturní a sportovní akce, dále také např. na vodné, stočné, pitnou vodu či točené pivo byla zavedena loni od května a července. Letošní inkaso DPH bylo mírně tlumeno i dočasným prominutím daně u ochranných pomůcek (např. respirátorů) a u testů i vakcín souvisejících s epidemií covidu-19.

⁷² Dle údajů ČSÚ klesla letos od ledna do srpna meziročně spotřeba motorového benzínu o 2 %, leteckého petroleje o 17 %. Naopak spotřeba motorové nafty vzrostla o 6 % a téměř se navrátila na úroveň z roku 2019.

pětiletém minimu (zejména vlivem prominutí červnové zálohy na tuto daň i individuálních žádostí firem o úpravu záloh daně⁷³). I tak ale letos převýšil celostátní výběr korporátní daně úroveň z 1. až 3. čtvrtletí 2019 o desetinu. Dosavadní letošní inkaso již zároveň zřetelně přesáhlo rozpočet očekávanou celoroční výši.

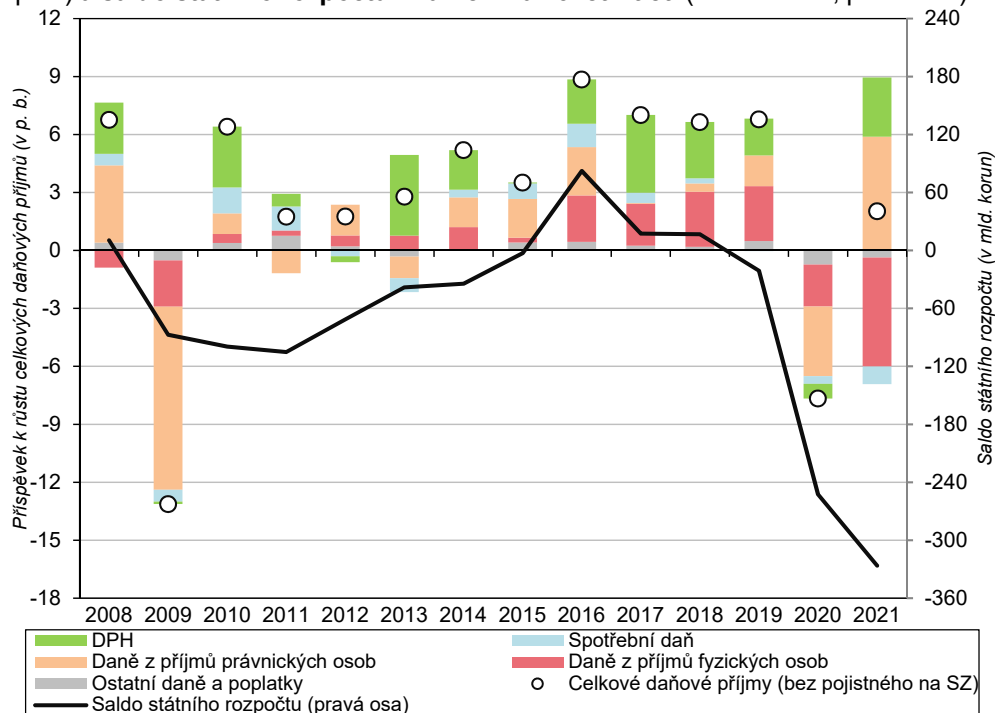
Celostátní inkaso daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti propadlo meziročně o třetinu a dosáhlo nejnižšího objemu za posledních sedm let.

Přestože z daně z příjmů fyzických osob plynulo letos za tři čtvrtletí do SR meziročně o 29 % méně⁷⁴, stále šlo o výsledek významně převyšující rozpočtové očekávání. Propad inkasa odrážel v první řadě snížení daňového zatížení práce⁷⁵. Na výši inkasa stále působily také záchranné programy (kompenzační bonusy – zejména OSVČ), jejich negativní rozpočtový dopad byl ale letos ve srovnání s 1. až 3. čtvrtletím 2020 slabší. Propad inkasa byl tlumen rostoucí zaměstnaností, dalším navyšování minimální mzdy, jakož i jarní výplatou mimořádných odměn pracovníkům veřejného sektoru stojícím v první linii boje proti pandemii.

Růst příjmů z rozpočtu EU se letos zastavil.

Nedaňové a kapitálové příjmy a transfery SR se letos za tři čtvrtletí o desetinu snížily a zaznamenaly tak první meziroční pokles od roku 2017. V pozadí stály zejména příjmy z rozpočtu EU na krytí již státem předfinancovaných výdajů, jež se snížily o 12 mld. korun (na 89 mld.)⁷⁶. Vliv mělo i to, že plánovaný převod prostředků privatizačního účtu do SR se letos dosud neuskutečnil (loni se jednalo 13 mld. korun). To bylo zčásti kompenzováno mimořádnými letošními výnosy z aukce rádiových kmitočtů (+5,6 mld.).

Graf č. 16 Příspěvek dílčích příjmů k růstu celostátního daňového inkasa* (meziročně v p. b.) a saldo státního rozpočtu v rámci 1. až 3. čtvrtletí (v mld. korun, pravá osa)

* Zahrnuje daňové příjmy bez pojistného na sociální zabezpečení.
Zdroj: MF ČR

Nižší potřeba podpůrných programů a opatření díky zlepšené epidemické

Jestliže v 1. pololetí 2021 posílily celkové výdaje SR meziročně o 9,3 %, ve 3. čtvrtletí toto tempo zvolnilo na 2,7 %. To souviselo s výrazným rozvolněním protipandemických

⁷³ Individuální žádosti o snížení záloh daně měly ale významný dopad i v letošním roce. Podle odhadů MF vedly v 1. až 3. čtvrtletí 2021 k poklesu příjmů korporátní daně do SR o 11,7 mld. korun, na úrovni veřejných rozpočtů pak o 18,1 mld.

⁷⁴ Celostátní inkaso daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti se snížilo o celou třetinu a jeho objem za tři letošní čtvrtletí (96,5 mld. korun) byl nejnižší za posledních sedm let.

⁷⁵ Po zrušení superhrubé mzdy byla od 1. ledna 2021 zavedena základní daňová sazba 15 % (a doplňková 23 %) a navýšena roční daňová sleva na poplatníka (+3 tis. korun). Dle propočtu MF činil dopad těchto opatření na dosavadní letošní inkaso daně na úrovni SR 40 mld. korun.

⁷⁶ Meziroční pokles byl ovlivněn i tím, že loni SR přijal ještě dobíhající platby vázané na programové období 2007 až 2013 (4,2 mld. korun). Z plateb vztahujících se k současnému programovému období získal letos SR nejvíce prostředků na přímé platby zemědělců (22 mld. korun), dále na Integrovaný regionální operační program (13 mld.), OP Doprava (10 mld.) a OP Podnikání a inovace (9 mld.). Na Program rozvoje venkova putovalo 8 mld. a obdobná výše pak rovněž na OP Výzkum, vývoj, vzdělávání či OP Životní prostředí.

situaci se během léta odrazila v citelném zvolnění růstu běžných výdajů SR.	opatření. Ze širokého spektra podpurných programů a opatření ⁷⁷ tak byly některé z nich na počátku léta fakticky pozastaveny, případně výrazně utlumeny (např. ošetřovné či program Antivirus). I tak narostly veškeré běžné výdaje SR v 1. až 3. čtvrtletí ve srovnání se shodným obdobím roku 2019 o 26 % (+267 mld. korun), z toho ve 3. čtvrtletí o 21 %.
Nárůst běžných výdajů SR za tři čtvrtletí byl z více než poloviny tažen transfery podnikatelským subjektům a platbami za státní pojištění.	K meziročnímu posílení běžných výdajů (za tři čtvrtletí o 101 mld. korun) přispěly letos ze třetiny neinvestiční transfery podnikatelským subjektům (růst o 45 %) soustředující rozhodující část podpurných opatření (program Antivirus, podpora firem v nejméně zasažených odvětvích, ošetřovné pro OSVČ). Čtvrtinou pak přispěly k růstu vyšší platby za státní pojištění (+37 %). Vyšší běžné transfery územním rozpočtům (+7 %, +13 mld.) souvisely s pokračujícím růstem platů v regionálním školství ⁷⁸ , s navýšením prostředků na sociální služby a z menší části také s mimořádnými odměnami zaměstnancům v lůžkové péči. Tyto odměny se promítly i do transferů příspěvkovým organizacím. Ty však celkově vzrostly jen o 0,4 %, neboť loňské výdaje na oddlužení části nemocnic se letos neopakovaly. S pandemií souvisely i výdaje na neinvestiční nákupy ⁷⁹ . Ty oproti rekordní loňské výši (51 mld. korun) letos klesly jen mírně (o 1,4 %), neboť nižší potřeba ochranných pomůcek a zdravotnického materiálu byla z velké části nahrazena vyššími výdaji za nákupy vakcín.
Za meziroční růst výdajů na sociální dávky zodpovídaly téměř výhradně výplaty důchodů.	Prostředky na sociální dávky, které dlouhodobě představují váhově dominantní výdaj SR ⁸⁰ , vzrostly v 1. až 3. čtvrtletí 2021 meziročně o 3,1 % (o rok dříve eskalovaly na 12,6 % ⁸¹). Na rozdíl od roku 2020 táhly letošní růst takřka výhradně vyšší výdaje na důchody (+5,5 %). Projevila se v nich pravidelná lednová valorizace, v opačném směru působil pokles počtu příjemců důchodů (o 0,8 %). Příjmy důchodového pojištění se oproti slabší loňské základně ⁸² navýšily o 11,7 %. Saldo důchodového účtu ⁸³ se za tři čtvrtletí meziročně vylepšilo o více než 20 mld. korun. Ve 2. i 3. čtvrtletí 2021 se díky oživení ekonomické aktivity dokonce tento účet vrátil do mírného přebytku (v úhrnu +4 mld.), a to poprvé od konce roku 2019.
Jarní oživení ekonomické aktivity snížilo potřebu čerpání krizového ošetřovného, nižší byly i výdaje na nezaměstnané a též na většinu dávek státní sociální podpory.	Na nedůchodové sociální dávky směřovalo v 1. až 3. čtvrtletí meziročně o 4,1 % méně (ve dvouletém srovnání ovšem výdaje o více než čtvrtinu stouply). Projevilo se zejména nižší čerpání ošetřovného, které ve srovnání s rekordní loňskou úrovní o více než polovinu propadlo. Objemově významnější nemocenské dávky ale i letos dále pokračovaly v růstu (4,3 %). V srpnu i září 2021 se čerpání všech dávek nemocenského pojištění dočasně vrátilo k normálu. Růst objemu dávek státní sociální podpory se po loňském skokovém navýšení zastavil (-5,4 %), neboť klesly klíčové výdaje na rodičovské příspěvky při současném vyšším čerpání přídatku na dítě (vlivem legislativní úpravy od 1. 7. 2021) ⁸⁴ . Zlepšení situace na trhu práce ve vazbě na ústup pandemie vyústilo do nižšího objemu vyplacených podpor v nezaměstnanosti (o 2,8 %). Zhoršenou příjmovou situací některých domácností ale naznačuje vyšší čerpání dávek hmotné nouze, patrně již šestý kvartál v řadě. Za tři letošní čtvrtletí na ně putovalo meziročně o 14,6 % více, k růstu zčásti přispěla i mimořádná pomoc osobám poškozeným živelní událostí (červnovým tornádem).

⁷⁷ Šlo zejména o náhradu částí mezd a povinných odvodů v rámci programu Antivirus A, A+ a B (v 1. až 3. čtvrtletí 2021 vyplaceno ze SR 25,6 mld. korun), speciální programy na přímou podporu zasažených sektorů ekonomiky, např. v oblasti pohostinství, cestovního ruchu, kultury, vzdělávání, sportu, dopravy, zemědělství a potravinářství (včetně novějších programů COVID 2021, COVID Nájemné, COVID Nepokryté náklady) v celkové výši 33,7 mld. Dále to byly vyšší výdaje ve zdravotnictví, zejména posílené platby státu za tzv. státního pojištění (37,6 mld.), zvýšené osobní náklady pracovníků ve zdravotnictví a sociálních službách (16,5 mld.), nákupy ochranných prostředků, včetně vakcín (6,3 mld.) a konečně i zvýšené výdaje na některé sociální dávky – ošetřovné, mimořádný příspěvek pro zaměstnance v karanténě či izolaci (5,5 mld.).

Většina z výše uvedených výdajů ve srovnání s 1. až 3. čtvrtletím 2020 významně narostla. Výjimkou byly ošetřovné, nákupy ochranných pomůcek a oddlužení nemocnic. Drtivá většina uvedených podpor byla letos čerpána v 1. pololetí, v samotném 3. čtvrtletí pokračovaly ve svižném tempu jen platby za státní pojištění a ke zrychlení došlo u výdajů na ochranné pomůcky.

⁷⁸ Odráží schválený letošní meziroční nárůst u pedagogických i nepedagogických pracovníků (o 9 %, resp. 4,3 %).

⁷⁹ V těchto výdajích nejsou zahrnuty výdaje na obsluhu státního dluhu a též v posledních letech okrajovou položku výdajů na realizaci záruk.

⁸⁰ Podíl sociálních dávek na všech výdajích SR v rámci 1. až 3. čtvrtletí klesal popáté v řadě (na letošních 37,1 %, minimum za posledních 10 let).

⁸¹ Ve vysokém loňském růstu se projevilo zejména zavedení krizového ošetřovného (souvisejícího s domácí péčí o děti z důvodu nuceného uzavření škol či kvůli karanténě), navýšení rodičovského příspěvku a vyšší tempo valorizace důchodů.

⁸² Objem vybraného pojistného byl ve 2. i 3. čtvrtletí 2020 negativně poznamenán zrušením minimálních záloh pro osoby samostatně výdělečně činné a též prominutím pojistného placeného zaměstnavatelem (program Antivirus C).

⁸³ Je vyjádřeno rozdílem mezi příjmy a výdaji na důchody ze SR. Ve výdajích nejsou zahrnuty náklady na správu systému důchodového pojištění.

⁸⁴ Od 1. července 2021 došlo ke zvýšení hranice rozhodného příjmu pro čerpání (z 2,7- na 3,4násobek životního minima rodiny) i k valorizaci výše přídatku (o 26 %).

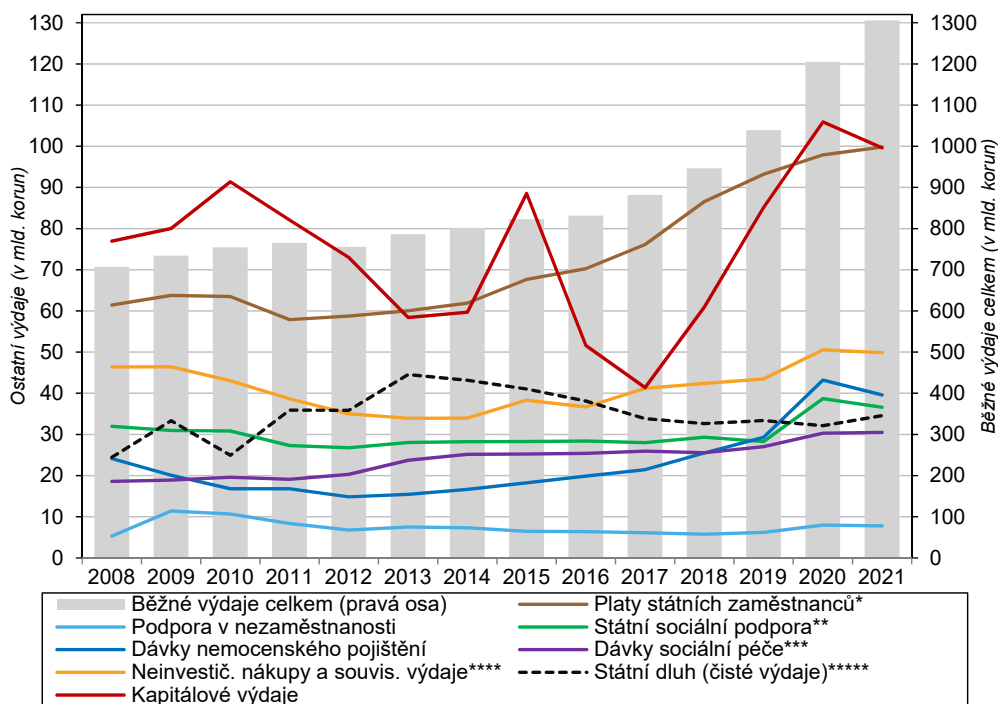

Investiční výdaje meziročně klesly a za rozpočtovým očekáváním zatím citelně zaostávaly.

Kapitálové výdaje SR dosáhly téměř 100 mld. korun. Po třech letech silného meziročního růstu se letos snížily o 5,9 %. Schválený SR ovšem předpokládá pro celý letošní rok 7% růst. Za tři čtvrtletí tak čerpání investic dosáhlo jen 54 % celoroční rozpočtované částky⁸⁵, tedy zhruba o 10 p. b. méně, než bylo v předchozích letech na konci září obvyklé. Meziročně se mírně snížily výdaje jak na společné programy ČR a EU (o 2,4 mld. korun na 52,0 mld.), tak na čistě národní projekty. Veškeré investice se na souhrnných výdajích SR podílely 7,1 %.

Graf č. 17 Vybrané výdaje státního rozpočtu v rámci 1. až 3. čtvrtletí (v mld. korun)

*Pokrývají výdaje na platy v organizačních složkách státu. Nezahrnují například mzdové výdaje na regionální školství.
 **Zahrnuje i dávky péčovské péče a náhradní výživné. ***Zahrnuje dávky pomoci v hmotné nouzi, dávky osobám se zdravotním postižením, příspěvek na péči dle zákona o soc. službách. ****Obsahují zejména výdaje na nákup služeb, materiálu, energií či ostatních služeb (například výdaje na opravy a udržování). *****Odpovídá saldu rozpočtové kapitoly Státní dluh.
 Zdroj: MF ČR, MPSV

Dynamický růst státního dluhu pokračoval. V úhrnu za 1. až 3. čtvrtletí ale vzrostl méně než ve stejném období vloni.

Silně rostoucí potřeba financování vázaná na nutnost pokrytí krizového schodku SR vyústila během pandemického období v akceleraci státního dluhu. Ten činil letos na konci září 2 334 mld. korun a od počátku roku vystoupal o 284 mld., což ovšem bylo o třetinu méně než za shodné období vloni. Výpůjční operace oblasti státních dluhopisů⁸⁶ byly tradičně soustředěny do prvních měsíců roku a umožnily tak plně pokrýt letos plánované splátky dluhu. Ve 2. i 3. čtvrtletí se stát orientoval již převážně na krátkodobé dluhové nástroje, jež pomohly předfinancovat významnou část očekávaného letošního schodku SR. Během 2. čtvrtletí celková výše dluhu stagnovala a za 3. kvartál se snížila o 82 mld. korun.. Korunová hodnota vnějšího dluhu se letos od ledna do září mírně snížila (o 2,5 %), takže výhradně vlivem posílení české koruny k euru. Vnější dluh se na celkové zadluženosti podíl pouze 7 %.

Výdaje na obsluhu státního dluhu posílily.

Čisté výdaje na obsluhu státního dluhu⁸⁷ dosáhly v 1. až 3. čtvrtletí 34,6 mld. korun, meziročně skoro o 7,6 % více. To souviselo s nárůstem celkové zadluženosti i s trendem zvyšujících se výnosů tuzemských státních dluhopisů patrným již na konci loňského roku.

⁸⁵ Díky mírné akceleraci čerpání investic dosáhlo jejich rozpočtové plnění letos na konci října 62 %. I tak šlo o druhé nejnižší říjnové plnění od roku 2007.

⁸⁶ V 1. čtvrtletí 2021 byly na domácím finančním trhu vydány středně- a dlouhodobé státní dluhopisy za 231,8 mld. korun, od ledna do září pak v úhrnu za 485,7 mld. Dluhopisy nejvíce poptávaly domácí banky a ostatní finanční instituce v tuzemsku, které tak na konci září držely již 66 % z celkových domácích státních dluhopisů. Na nerezidenty připadalo 30 %, meziročně o 4 p. b., a za dva roky dokonce o 11 p. b. méně. Z dalších dosud letos uplatněných dluhových nástrojů nelze opomenout úvěry od Evropské komise (52,3 mld. korun) na pomoc ke zmírnění rizik nezaměstnanosti vlivem rozšíření pandemie covidu-19. Vzrostla i role krátkodobých zápůjček i úvěrů k posílení likvidity státní pokladny.

⁸⁷ Odpovídá saldu rozpočtové kapitoly Státní dluh.

<p>Schodek hospodaření sektoru vládních institucí (VI) v Česku se v 1. pololetí prohloubil na bezmála 200 mld. korun.</p>	<p>Sektor vládních institucí (VI) v ČR hospodařil v 1. pololetí 2021⁸⁸ se schodkem 199,7 mld. korun, meziročně o 56,1 mld. hlubším. Růst celkových příjmů VI (6,0 %) byl zásadně ovlivněn přijatými čistými sociálními příspěvky (+56,0 mld. korun), neboť díky vládní stabilizační podpoře ekonomiky během pandemie nedošlo k významnějšímu poklesu zaměstnanosti. Meziročně mírně vzrostl příjem z daní z výroby a z dovozu, za úrovní z první půle roku 2019 ovšem stále lehce zaostával. Příjem z běžných daní z důchodů a jmění vlivem zrušení superhrubé mzdy meziročně klesl a zároveň dosáhl pětiletého minima. Meziroční růst celkových výdajů VI byl letos za 1. pololetí navzdory svižnému tempu (9,7 %) mírnější než o rok dříve. Vlivem vysoké loňské základny zmínil růst u sociálních dávek a naturálních sociálních transferů, přesto ale zůstal vysoký (9,0 %) a k posílení celkových výdajů přispěl nejvíce (+44,1 mld. korun). Významný byl i příspěvek vyplacených dotací (+36,9 mld., šlo hlavně o pomoc zasaženým podnikům během pandemie) a náhrad zaměstnancům (+33,9 mld., v nich se významně projevilo vyplacení odměn zdravotníkům a dalším složkám podílejícím se na řešení pandemie).</p>
<p>Na vyšších příjmech VI se nejvíce podílely sociální příspěvky, na růstu výdajů pak sociální dávky včetně naturálních sociálních transferů.</p>	
<p>Schodek hospodaření VI se ve 2. čtvrtletí mezikvartálně snížil na 5,8 % HDP.</p>	<p>Sezónně očištěné saldo hospodaření VI činilo letos ve 2. čtvrtletí -5,8 % HDP. To sice znamenalo oproti předchozímu kvartálu dílčí zlepšení (o 2,4 p. b.), ale ve srovnání s hlubokým schodkem z 2. loňského čtvrtletí (7,8 % HDP) nešlo zatím o zásadnější posun. Nominální dluh VI dosáhl letos na konci 2. čtvrtletí 2 517,0 mld. korun, meziročně o 252,2 mld. více. Jde sice o nejmírnější přírůstek za posledních pět kvartálů, ale stále mimořádně vysoký nárůst ve srovnání s předkrizovým obdobím. Míra zadlužení dosáhla 42,7 % HDP, o rok dříve činila 39,6 % HDP. Růst zadluženosti byl zčásti tlumen nominálním zvýšením HDP (příspěvek -1,1 p. b.).</p>
<p>Schodek hospodaření VI v Unii se během 1. pololetí 2021 mírně snižoval.</p>	<p>Schodek hospodaření sektoru vládních institucí v zemích EU (po sezónním očištění) se během první poloviny letošního roku mírně snižoval. Ve 2. čtvrtletí čílal 6,3 % HDP, na podobné úrovni se pohyboval i v letech 2009 a 2010. Oproti rekordnímu deficitu z 2. čtvrtletí loňského roku (12,0 % HDP) šlo o znatelný posun, související s postupným ožíváním ekonomické aktivity. Podle dostupných údajů⁸⁹ vykázaly letos ve 2. čtvrtletí nejvyšší deficit Francie (9,6 %), Španělsko (7,3 %) a také Lotyšsko (7,0 %), které jako jediný stát Unie zaznamenalo prohloubení schodku v meziročním pohledu. Naopak s mírným přebytkem hospodařil vládní sektor jen v Dánsku (0,4 % HDP), kde však v předkrizových letech 2017 až 2019 vykazoval významné přebytky. Z větších ekonomik EU citelněji utlumily proti loňsku své deficity Polsko (na 1,3 % HDP) či Nizozemsko (2,7 %). Relativně malého posunu však docílilo Německo, jehož schodek hospodaření se navíc během první části letošního roku prohluboval (4. čtvrtletí 2020: 4,5 % HDP, 2. čtvrtletí 2021: 6,0 % HDP).</p>
<p>Mezikvartální růst míry zadlužení VI v Unii se ve 2. čtvrtletí zastavil.</p>	<p>Míra zadlužení VI v EU dosáhla letos na konci 2. čtvrtletí 90,9 % HDP a poprvé od sklonku roku 2019 se v mezikvartálním pohledu snížila (o 1,5 p. b.). Oproti konci roku 2019 se zadlužení zvýšilo ve všech státech Unie, nejvíce v zemích jižního křídla eurozóny, které s výjimkou Malty patřily v tomto ohledu k nejpostiženějším ještě před vzplanutím pandemie. Nejvyšší zadluženost v EU si stále drželo Řecko, kde došlo v tomto období k prohloubení dluhu ze 181 % na 207 % HDP. Ze středně zadlužených ekonomik zaznamenaly analogicky nejméně příznivý vývoj státy s významnou rolí cestovního ruchu v ekonomice (Rakousko, Slovinsko a Chorvatsko). V Česku se za poslední rok a půl míra zadlužení navýšila o 12,7 p. b., tedy srovnatelně jako na Slovensku, v Maďarsku či Polsku, ale o něco méně než v EU (13,7 p. b.). Jen minimální zhoršení naopak vykázalo Irsko (o 1,9 p. b.) a společně s dalšími dvanácti státy Unie drželo míru zadlužení pod 60 % HDP.</p>
<p>Nejvýraznější nárůst zadlužení během pandemického období vykázaly státy s větší rolí cestovního ruchu.</p>	

⁸⁸ Údaje o hospodaření vládních institucí v ČR za 3. čtvrtletí 2021 zveřejní ČSÚ 10. ledna 2022, Eurostat za své členské státy následně 21. ledna. Podrobnější zhodnocení vývoje v tuzemsku za 1. i 2. čtvrtletí je obsaženo v publikaci Analýza sektorových účtů:

<https://www.czso.cz/csu/czso/ci/analýza-ctvrtletnich-sektorovych-uctu-1-ctvrtleti-2021>

<https://www.czso.cz/csu/czso/ci/analýza-ctvrtletnich-sektorovych-uctu-2-ctvrtleti-2021>

⁸⁹ Bez Itálie, Řecka, Chorvatska a Kypru. Na základě údajů bez sezónního očištění lze soudit, že hlubokých deficitů (kolem 10 % HDP) dosahovaly ve 2. čtvrtletí všechny tyto státy vyjma Chorvatska, kde se schodek hospodaření pohyboval blízko průměru všech zemí EU.

